Biblioteca Polirom

Peter Hobbs

În livadă, rândunicile

„O cutremurătoare poveste despre dragoste şi suferinţă.“
The Guardian

POLIROM

Peter Hobbs

În livadă, rândunicile

Traducere din limba engleză de Mihaela Negrilă

POLIROM
2012

PETER HOBBS (n. 1973), romancier britanic, s-a născut în Cornwall şi a studiat la Oxford. Romanul său de debut, *The Short Day Dying* (2005), a fost distins cu Betty Trask Award şi a fost nominalizat la prestigioasele Whitbread First Book Award, John Llewellyn Rhys Prize şi International IMPAC Dublin Literary Award.

La poalele unei zone muntoase din nordul Pakistanului se află o frumoasă livadă. Rândunicile zboară printre rodiile grele, de un cărămiziu premonitoriu. Neglijaţi, pomii au început să se sălbăticească, iar fructele lor se strică pe ramuri. În depărtare, un tânăr fragil iese pe porţile închisorii. Trupul său chinuit spune povestea a cincisprezece ani de brutalităţi şi persecuţii. Privind zborul rândunicilor, se prăbuşeşte în praful drumului. Când închide ochii, vede singura imagine care l-a ţinut în viaţă de-a lungul anilor grei de închisoare: aceea a unei fete care i-a dat puterea de a îndura toate lucrurile fără noimă prin care a trecut.

„Spune: «Izbăvire caut la Domnul zorilor».“

Coran, CXIII:1[1]

1. Coranul, traducere din limba arabă de George Grigore, Editura Herald, Bucureşti, 2010, p. 437.

Livada

E frig, în ciuda şalului din lână pe care l-am împrumutat de la Abbas. Sub greutatea lui, carnea îmi e prea împuţinată, cu pielea întinsă bine peste oase. Urc de multă vreme – când am plecat, era întuneric –, însă nu sunt în stare să merg destul de repede încât să-mi încălzesc sângele în vine. Tremur tot mai tare şi dinţii îmi clănţănesc incontrolabil, cu zgomotul lor răsunându-mi în cap. Frigul îmi irită gâtul şi îmi înţepeneşte fălcile.

Totuşi, aerul e plăcut şi limpede. Aduce munţii colţuroşi aproape, le cizelează fin detaliile în ochii mei. Vârfurile sunt galbene în soarele abia răsărit. Mai târziu, lumina lui va coborî de pe munţi pe acest drum, până în valea de jos, restabilind culorile pierdute în noaptea pală şi ştearsă.

Plimbarea asta încă mă istoveşte. Mai că mă clatin când ajung, picioarele aproape că mă lasă. După toţi anii în care am fost plecat, încă nu s-au reobişnuit cu munţii şi tot mai resimt fiecare pas al urcuşului. Respiraţia mi se îngreunează.

În lumina trandafirie a zorilor, salut pomii. Le urmăresc cu privirea formele neîngrijite. Mi i-am închipuit atâta timp, invocându-i în întuneric când i-am pierdut, încât acum, în fiecare dimineaţă, revin la ei cu o plăcere vie. Sunt înfloriţi, cu ramurile înveşmântate în stacojiu şi alb.

Într-o parte, cum dau ocol livezii, este lanul de porumb. Recolta a început să se iţească din pământ, şiruri întretăiate de verde ce se desluşesc pe pământul negru. Mă întreb dacă porumbul va creşte la fel de înalt cum mi-l amintesc eu. Merg pe cea mai îndepărtată latură a livezii, urmând bordura joasă din piatră, până când ajung la capătul acesteia, lângă pomul cel mai mare. Aici voi aştepta. Îmi apăs palma pe scoarţa lui, apoi mă răsucesc ca să mă sprijin cu spatele de el, aşezându-mă încet pe pământ. Sandalele îmi alunecă înainte, iar senzaţia ţărânei reci pe picioare e extraordinară; mi se prelinge pe piele lin ca apa. Printre faldurile şalului găsesc punga de hârtie pe care am adus-o şi scot din ea nişte pâine de ieri, din a cărei margine ciugulesc încet.

Păsările s-au trezit şi în livadă sunt rândunici, croind cărări arcuite între copaci. Sub ei, un strat fin de ceaţă stă lipit de pământ. Rodiii sunt pomi robuşti şi nu par atinşi de gerurile iernii, deşi cresc în voia lor şi n-au mai fost curăţaţi de multă vreme sau, dacă au fost, s-a făcut fără pricepere. Pomii îmbătrânesc şi livada n-a fost reîntinerită aşa cum ar trebui. Nu s-a mai tăiat şi sădit nici un altoi. Totuşi, cresc viguroşi. Rădăcinile care au dat lăstari au fost lăsate în voia lor, preschimbând ceea ce erau cândva nişte pomi atent îngrijiţi în tufele neîmblânzite ce jinduiesc să fie. Fructele vor avea de suferit. Dacă aş avea unelte, aş fi tentat să îi îngrijesc, însă nu mai sunt pomii mei. E mai bine să nu mă ating de ei.

De unde sunt aşezat, pot să privesc în jos, peste vale. Pot să urmăresc firul drumului, care taie versantul muntelui de-a lungul culmii sale colbăite. La capătul acestuia, încă invizibil în lumină, se află oraşul, vechiul tău cămin. Acolo, cel puţin, piaţa se va trezi la viaţă. Aici, totul e liniştit.

Îmi trag răsuflarea. Încerc să-mi imaginez cum slăbiciunea din picioare se scurge în pământ, înlocuită de o vitalitate ce pătrunde din pom în spatele meu. Aştept cât pot, până când soarele găseşte drumul de deasupra şi orizontul începe să strălucească puternic, de la culmile munţilor, albe şi orbitoare. Lumina mă va ajunge în curând. Însă nu pot rămâne să o văd. Peste câteva clipe, înainte ca în căsuţa dintre pomi să înceapă să se arate primele semne de viaţă, înainte ca fermierul să vină în livada lui şi să mă găsească aici, mă voi ridica în picioare şi îmi voi scutura nisipul de pe şalvari, mă voi întinde încă o dată ca să-mi alin durerile din muşchi şi încheieturi şi îmi voi începe drumul greoi până acasă.

Abbas

Văd că am scris *acasă*, deşi casa în care stau nu este a mea. Îi aparţine unui om pe nume Abbas. Nu sunt sigur cum să ţi-l descriu. Nu îmi e rudă, însă nu-l pot numi proprietar, pentru că nu-i plătesc nici o chirie. Dacă i-aş spune salvatorul meu, nu ar fi o exagerare, dar voi ajunge la această poveste cu timpul, aşa că pentru moment voi zice pur şi simplu că este gazda mea.

Casa lui e mai mare decât aceea în care am crescut eu. E aşezată la marginea unui sătuc, la oarecare distanţă spre nord-vest de oraş, la câţiva kilometri de livadă. De pe drum pare mică, peretele simplu, nisipos, nesugerând decât o casă ţărănească. Însă această impresie e înşelătoare, clădirea e mai spaţioasă decât pare. Înăuntru sunt dormitoare atât pentru Abbas, cât şi pentru fiica sa, Alifa. Ea are zece ani, vârsta pe care o avea cea mai mică dintre surorile mele când am văzut-o ultima dată, deşi este limpede că mai am până să îmi câştig dreptul de a fi tratat ca un frate. Sunt răbdător în eforturile mele. Există o bucătărie şi apoi, lângă aceasta, încă o odăiţă, ce pare să fi fost cândva o cămară, dar care mi-a fost cedată mie şi în care s-a adus un pat, lipit de peretele rece din chirpici. Şi mai e o încăpere pe post de birou, cu pereţii acoperiţi de cărţi şi numeroase covoare puse unele peste altele. Abass îşi petrece acolo mare parte din zi, atunci când e acasă, citind sau scriind. Casa e plină de plante. Pretutindeni sunt scânteieri de verde. Le simt gustul în aer. Covoarele şi mobila din întreaga casă sunt simple, dar de o calitate vizibil mai bună decât cea cu care sunt obişnuit.

În spatele casei e o grădină împrejmuită cu un zid, care are o mică terasă, unde se află o masă şi două scaune, iar lângă ele un ventilator electric înalt, cu vopseaua verde pe jumătate mâncată de rugină. Nu l-am văzut niciodată în funcţiune şi cred că nu mai merge de multă vreme, dar pare să se afle în locul potrivit, ca şi cum ar fi fost uitat şi între timp a dobândit treptat dreptul de a-şi avea cumva locul acolo, devenind propriul său ornament. Însă şi despre grădină îţi voi povesti la vremea ei.

Îmi amintesc când m-am trezit aici în prima zi, întins într-un pat din împletituri, simţind sub spate sforile aspre, netezite de cearceafuri. Lângă patul meu era un doctor. Nu ştiam unde mă aflu. Pereţii ciudatei cămări păreau să se povârnească deasupra mea, deşi mi-am dat seama mai târziu că era doar din cauza ameţelii. Simţeam o slăbiciune groaznică în trup, un zumzet în braţe şi picioare, de parcă ar fi fost pline cu insecte. Eram îmbrăcat cu nişte şalvari şi o tunică lungă, care îmi erau cu câteva numere mai mari – deşi, când povesteşte Abbas, zice că *eu* eram cu câteva numere mai mic.

Cu siguranţă l-a plătit pe doctor să vină, chiar dacă nu vrea să vorbească despre costuri atunci când îl întreb. Medicul a ascultat un pic povestea mea şi m-a întrebat despre simptome. Eram atât de deshidratat,

că de-abia puteam să vorbesc. Când au încercat să-mi dea apă, corpul meu a refuzat-o. Doctorul mi-a lăsat două sticluţe de plastic cu un lichid uleios şi sărat, ca să beau când voi putea. Şi mi-a dat pastile, antibiotice, nişte tablete amare de mărimea şi forma migdalelor. Deşi ştia cât de mult aveam nevoie de ele, corpul meu a încercat să le respingă, căci în acele zile dădea afară aproape tot din el. Mă întreb dacă exista ceva în mine care nu voia să scape de boală. Ceva ce prefera să rămână zăvorât aproape de boală, resemnat să se învârtească prin întuneric, să fie mistuit.

Înainte de a pleca, doctorul mi-a masat membrele, strângându-le bine de jos în sus.

— O să ajute la circulaţie, a spus el.

Mâinile lui îmi cuprindeau cu totul braţele subţiri, picioarele descărnate.

După ce a plecat doctorul, în cameră a intrat Abbas şi am încercat să mă ridic în picioare, din respect faţă de bărbatul mai în vârstă decât mine, însă nu am reuşit şi m-am prăbuşit în întuneric. Asta e tot ce-mi amintesc din prima mea zi aici. M-am mai trezit o dată şi mi-am dat seama, după răcoare, că era noapte. Am băut nişte apă şi în cele din urmă am reuşit să nu vomit tabletele de la doctor, iar apoi am dormit. Am dormit zile în şir, pierdut în vise monstruoase, cumplite.

Aşa că multă vreme nu am făcut cunoştinţă cu gazda mea şi a trecut o săptămână întreagă înainte ca febra să se domolească şi să mi se limpezească mintea îndeajuns ca să pot sta de vorbă cu el ca lumea. A intrat pe uşă când încercam să mă dau jos din pat, deşi capul şi membrele îmi erau nesigure din cauza ameţelii. M-o fi auzit mişcându-mă. S-a prezentat şi i-am spus numele meu.

— Ai pomenit multe nume în somn, mi-a spus el, cu un zâmbet. Şi nici unul al tău.

M-am întrebat ce spusesem, despre cine vorbisem. Ţi-am rostit numele? I-am păstrat taina atâta vreme. Am încercat să-mi aduc aminte, dar nu ştiam nimic despre noaptea care trecuse. Am încercat din nou să mă ridic.

— Nu, a zis el. Trebuie să stai întins. Odihneşte-te un pic. Uite, e apă lângă tine.

S-a apropiat, dar m-a văzut tresărind drept răspuns şi a făcut un pas înapoi. Instinctul nu se pierde cu uşurinţă. Abbas trebuie să fi văzut că nu aveam încredere în el şi mă întreb ce a înţeles din asta atunci. Poate că doar confuzie.

— Vreau să-ţi mulţumesc, i-am spus după ce am băut puţină apă. Pentru ospitalitatea dumitale. Dar trebuie să plec.

— Nu eşti deloc întremat, a zis el.

— Nu pot să rămân, i-am spus şi am tresărit din nou când s-a apropiat, dar eram prea slăbit ca să protestez şi i-am dat voie să îmi apese uşor umerii din nou pe pat. Am învăţat în cel mai dur fel cu putinţă să desluşesc intenţiile altora şi am priceput, în sfârşit, că el nu voia să-mi facă nici un rău.

— Bineînţeles că trebuie să rămâi, a zis el. Vei rămâne până când vei fi mai în putere. Îţi trebuie mult mai multă odihnă decât ai avut parte până acum. Nu te pot lăsa să pleci într-o asemenea stare.

Aşa că n-am plecat şi, până la urmă, am stat la el mult timp. Cât de norocos sunt că l-am găsit! Sau, ar fi mai adevărat să spun, cât de norocos am fost că m-a găsit el. Nu-mi voi uita norocul şi îi voi da înapoi

banii cheltuiţi pentru asistenţa medicală, după cum îl voi răsplăti şi pentru bunătatea pe care mi-a arătat-o, de îndată ce voi putea.

Reîntoarcerea acasă

Prima oară am venit nu ca să văd livada, ci doar ca să mă întorc la căminul meu, cum îl consideram pe atunci. Am venit într-o după-amiază la începutul anului, poate la trei săptămâni după acea primă zi la Abbas. Nu mă credea destul de întremat ca să călătoresc, dar eram nerăbdător să-mi văd familia şi am venit de îndată ce am fost în stare să merg. Nu am parcurs pe jos întreaga distanţă. Abbas m-a ajutat până la marginea satului şi acolo am aşteptat să treacă o maşină. El i-a făcut semn să oprească şi a vorbit un pic cu şoferul, pe care părea să-l cunoască, apoi m-a îndemnat să vin la maşină şi mi-a deschis portiera. A dorit să se asigure de mai multe ori că ştiu unde merg, dar bineînţeles că ştiam drumul. M-a pus să-i promit că mă voi întoarce dacă nu voi găsi ce căutam. Înainte de a pleca, mi-a dat o sticlă cu apă pentru drum.

Maşina m-a dus pe cea mai mare porţiune din urcuş, iar când şoferul mi-a spus că doar până acolo merge, am coborât şi am mers pe jos ultima bucată de drum. Am ştiut de cum am ajuns că familia mea nu mai era acolo. În primul rând, din cauza stării livezii: tata nu ar fi permis să decadă în asemenea hal. Însă nu am observat asta decât mai târziu. Nu, era altceva, o schimbare în aer când m-am apropiat. Cum să explic? Casa avea puţine modificări exterioare, şi totuşi, un iz nefamiliar. Am simţit un fior de panică în stomac. M-am gândit o clipă că poate e doar din cauza anilor în care am fost plecat, dar cu toate astea ceva mă ţinea la distanţă. Stăteam în drum şi nu ştiam ce să fac. În anii cât fusesem departe, epuizasem toate visele despre reîntoarcerea acasă, fiecare închipuire despre revenire. Era *casa* mea. Până acum, nu-mi trecuse prin minte că ei au plecat. Dar am văzut casa şi am ştiut imediat că era adevărat.

M-am retras un pic mai încolo pe drum. Am găsit un loc la umbră unde să mă aşez. Nu mai pot să stau pe vine, genunchii nu mi se mai îndoaie cum trebuie. Am aşteptat, cu capul lăsat în piept, cu atenţia concentrată un timp asupra valului de greaţă care venea şi pleca.

Am aşteptat multă vreme, mai răbdător decât îmi imaginasem că voi fi. Am băut încet din sticla cu apă dată de Abbas, până când s-a golit şi ultima picătură. La un moment dat, pe uşă a ieşit un tânăr, în spatele lui ivindu-se pentru scurt timp o femeie. Au vorbit un pic. Nu-i cunoşteam. Apoi bărbatul a plecat. Nu s-a dus în livadă, ci a ieşit în drum şi a început să meargă cu paşi hotărâţi. Mergea repede, de parcă era în întârziere. M-a zărit şi s-a zgâit la mine o clipă, dar nu a venit să mă salute sau să mă întrebe cine sunt. Am rămas aşezat şi am aşteptat, nici eu nu prea ştiu ce anume. Să fiu primit cu bucurie acasă, întors din morţi. Să fiu recunoscut sau să văd pe cineva cunoscut. Pe surorile mele, pe mama, pe tata. Am aşteptat multă vreme.

Nu mi-am văzut familia. Însă am recunoscut pe câte cineva. Vag, peste ani. La un moment dat, m-am ridicat să salut un vecin, un cunoscut de-al tatei. Cândva, cu mulţi ani în urmă, aşteptasem lângă ei, copil nerăbdător, în timp ce stăteau de vorbă. Însă, când am făcut un pas spre el, a schimbat imediat direcţia, întorcându-şi capul de la mine şi văzându-şi de drum. Nu a privit înapoi. Puţin mai târziu, au trecut pe lângă mine două femei, trăgându-şi vălurile în timp ce mergeau, ca să-şi acopere chipurile. Şi-au coborât privirile în pământ. Oamenii se ţineau la distanţă şi se fereau să mă privească în ochi. Numai câţiva copii au apărut, un pic mai târziu, şi s-au uitat la mine, dar nu au manifestat curiozitatea pe care am fi arătat-o noi pe vremuri şi nici nu s-au apropiat. M-am simţit groaznic de întristat după această întâlnire neprevăzută. E cumplit să te întorci acasă după atâta amar de vreme şi să nu fii întâmpinat cu bucurie. M-am retras de acolo, înfrânt. Credeam că lumea nu voia să mă vadă. M-am gândit că nimeni nu-mi uitase nelegiuirile, că faptele de demult îşi păstrau încă puterea de a face din mine un paria.

Abbas nu crede. Neavând unde să merg, m-am refugiat la el acasă. Patul era încă făcut pentru mine şi era de mâncare în bucătărie. A stat cu mine cât am mâncat. Eram epuizat după ziua aceea, mă suprasolicitasem. Nu era decât orez cu *dal*[1], dar abia dacă puteam înghiţi. Mâncarea părea să mi se lipească de gât şi stomacul mi se întorcea îngreţoşat.

Eram foarte supărat în timp ce-i povesteam ce se întâmplase.

— Eşti sigur că te-au recunoscut? m-a întrebat el. Poate că nu s-au uitat la tine destul ca să-şi dea seama cine eşti. Ai fost plecat prea mulţi ani şi sigur te-ai schimbat mult. Uite cât eşti de costeliv – ca un refugiat de război. Barba asta! Şi paloarea: ai putea fi tadjic sau uzbec, vreun tânăr cu privirea rătăcită care a venit împleticindu-se peste graniţă. Lucrurile nu mai sunt ca pe vremuri. Uneori, vin asemenea bărbaţi şi mai bine nu-i întrebi cine sunt sau de unde au venit.

Cu cât trece mai mult timp, cu atât sunt mai sigur că Abbas are dreptate. Am început să văd dovezi. Războiul a schimbat totul. Pe vremea părinţilor mei, ei n-ar fi tratat străinii în felul ăsta. I-ar fi invitat în casă să se odihnească, le-ar fi oferit *chai* şi mâncare, dacă ar fi părut flămânzi. Aceasta e *melmastia*, ospitalitatea pentru care e vestit poporul nostru, tradiţia care dăinuieşte în oameni precum Abbas. În trecătorile din munţi, graniţa e fluidă şi nemarcată, traversată după plac de negustori şi contrabandişti, cu mărfurile stivuite în grămezi înalte pe măgarii înşiruiţi unul după altul, în caravane. Mai erau soldaţi, care cutreierau pe aici veniţi din Afganistan ca să scape o vreme de război, luptători mujahedini îmbătrâniţi care veneau şi stăteau laolaltă în piaţă, sprijinindu-se în puşti. Uneori, aduceau bucăţi de lapislazuli ca să le vândă şi negustorii veneau din Peshawar sau chiar din Rawalpindi ca să se târguiască pentru pietrele semipreţioase. Ţin minte că unii dintre acei soldaţi păreau foarte bătrâni, la fel de bătrâni ca bunicii mei, prea bătrâni ca să mai meargă prin munţi şi să lupte.

— Oamenii se tem de străini acum, a spus Abbas.

— Când m-ai găsit, eram un străin, dar dumitale nu ţi-a fost teamă.

— Nu vreau să te jignesc, dar trebuie să-ţi zic că nu erai prea fioros. Nu am mai discutat între noi decât care aveam casa mai aproape, ca să nu mori în timp ce te căram acolo.

Pe când stăteam de vorbă, Alifa bântuise pe la uşă, un pic enervată, fără îndoială, că venisem înapoi. E o copilă drăguţă, dar nu se fereşte să arate ce gândeşte şi e plină de toane. Până şi eu îmi dădeam seama că o irita să vadă că nu mai era în centrul atenţiei. Mai ales că a fost nevoită să piardă în faţa unui ins atât de dărâmat. E obişnuită să-l aibă pe tatăl ei numai pentru ea. S-a apropiat şi a început să-l tragă de cot până când, în cele din urmă, plictisit de atenţiile ei, acesta i-a făcut semn, cu blândeţe, să plece.

— Unde e mama ei? l-am întrebat.

— A murit. Acum doi ani.

— Îmi pare rău, i-am zis.

A oftat.

— Am avut-o pe Alifa foarte târziu. Ne doream mai mulţi copii, dar soţia mea a fost bolnavă foarte mult timp. Nu s-a putut.

A ieşit din cameră pentru scurt timp şi s-a întors din biroul lui cu o mică fotografie înrămată a soţiei sale. Am ţinut un pic fotografia, apoi i-am dat-o înapoi cu respect.

— Şi-a găsit liniştea, a spus el.

Am rămas tăcuţi un răstimp, până când am simţit că pot să vorbesc iar.

— Iartă-mă, Abbas. Nici măcar nu ştiu cu ce te ocupi.

— Îmi ţin casa, a spus el. Îmi cresc fiica. Uneori, merg la cafenea să joc table cu prietenii.

Am început să-i explic că mă referisem la profesia lui, dar m-a întrerupt cu un zâmbet.

— Am fost poet, a zis el. Poet de curte.

— Şi acum eşti la pensie?

— Acum nu mai am poezii de scris.

1. Preparat tradiţional din India şi ţările vecine, care constă într-o tocană de linte sau alte leguminoase.

Livada

Încă mă simt stingherit când mă apropii de fostul meu cămin şi, deşi am revenit aici în fiecare zi, am stat cât mai departe de casă. Nu mă relaxez până când, după ce trec de ea, nu se mai vede, când intru în intimitatea livezii, apărat de rândurile de pomi. Nu vreau să ştiu cine sunt oamenii ăştia care locuiesc în casa mea şi nu vreau să mă cunoască. Şi, apoi, am tot venit mai devreme, desigur, deoarece zorii au fost întotdeauna cel mai potrivit moment pentru a veni în livadă.

În dimineaţa asta nu am stat mult. Am ajuns prea târziu, zorii deja se revărsau în jurul meu. În valea de jos, muezinul îşi începuse chemarea la rugăciune şi sunetul acesteia ajungea la mine estompat, de parcă venea dintr-un trecut de mult apus.

Mă dădusem jos din pat prea târziu. Părea să mă doară fiecare părticică din trup, iar când m-am întors pe-o parte m-am simţit ameţit şi mi s-a făcut rău. M-am făcut ghem de greaţă. Însă, cu toate acestea, nu voiam să ratez ziua, aşa că mi-am făcut plimbarea, cu toate crampele la stomac. A trebuit să mă opresc de mai multe ori ca să mi se mai potolească greaţa. Îmi simţeam picioarele slăbite şi mi-era greu să-mi trag răsuflarea.

Cred că îmi va fi la fel încă o bună bucată de vreme. Sunt mai bine decât eram, dar astăzi până şi oasele mi le simt bolnave, ca şi cum ar fi devenit moi şi năpădite de lepră. Încerc să nu mă las descurajat de astfel de zile, dar e greu când apare greaţa. Îmi spun că măcar nu mă mai apucă la fel de rău în fiecare dimineaţă şi, cel puţin, când apare, sunt totuşi în stare să merg. Am trecut eu prin lucruri mai grele.

În livadă, canalul de irigaţie aproape că a secat. Canalul coboară uşor dinspre lac, aflat mai sus, pe munte, şi fie nivelul lacului e mai scăzut decât oricând, fie, mai probabil, canalul îngust e blocat de resturile acumulate în timpul iernii. M-a necăjit să văd firicelul sărac de apă. Canalul ar fi trebuit curăţat de cum a venit primăvara. Aceasta a fost una dintre primele mele sarcini aici, eram trimis să curăţ canalul, şi numai dacă exista o alunecare mare de teren, dacă noroiul era prea gros sau dacă stâncile erau prea grele ca să le pot muta singur, trebuia să mă întorc şi să-l chem pe tata.

Dacă voi ajunge mai devreme mâine şi dacă nu-mi va fi atât de rău, poate mă voi duce la canal, să văd dacă pot să-l curăţ, doar ca să văd apa curgând.

Sub flori, se formează coroanele fructelor. Văd cum li se încheagă pulpa, delicată şi verde. În timpul verii, se vor umfla şi se vor coace în interior.

Mai toată copilăria, când îmi dădea voie mama, mi-am petrecut-o printre pomii ăştia. Tata muncea de la rugăciune până la prânz, când arşiţa era prea greu de îndurat. Se muta de la un pom la altul ţinându-şi

cuţitul cu lama curbată ca o pleoapă, curăţând un lăstar sau o creangă cu uşurinţă de expert. Vedea în copaci forme pe care eu nu eram în stare să le văd şi le transpunea în realitate, făcând corecţii acolo unde eu nici nu gândeam.

Avea un aparat de radio, de care era mândru – i-l cumpărase unchiul de la piaţă. Uneori, se oprea din lucru ca să-l cureţe de praf, ţinându-l într-o mână în timp ce îl ştergea cu mâneca de la cămaşă. În general, asculta posturi unde se vorbea. Erau voci în livadă când munceam acolo. Deşi nu prea pricepeam despre ce vorbeau, glasurile mă alinau. Însă îmi plăceau la nebunie acele zile, rare, când se sătura de discuţii şi îmi striga să schimb postul, să caut nişte muzică în spaţiul întins, plin cu paraziţi. Ţin minte cum am dansat într-o zi printre pomi, învârtindu-mă la nesfârşit, crezându-mă singur, până când am văzut că tata se uita la mine. M-am gândit c-am dat de necaz că nu lucram, dar, fără să-şi schimbe expresia serioasă de pe chip, a început şi el să danseze şi, fără un cuvânt, ne-am rotit amândoi. Tata arăta atât de caraghios, că m-au apucat râsul şi ameţeala şi am căzut pe jos. El mi-a imitat căderea, ridicându-şi picioarele, şi apoi a făcut pe mortul lângă mine, cu picioarele ţepene în aer. Totuşi, de obicei era foarte liniştit, foarte grijuliu. Când oprea radioul, îl ducea la ureche, verificând dacă s-a stins slabul zumzet electronic, dornic să economisească bateriile.

Încă dinainte să mă fac destul de mare ca să-l ajut la munca în livadă, tata mă aducea aici. Îmi amintesc cum mă aşeza pe umerii lui ca să mă poarte cu mândrie în lung şi-n lat. Împreună, mai că ne înălţam cât pomii. Adesea, se apleca pe sub ei şi apoi se ridica pe vârfuri, încurcându-mă printre crengi şi făcându-mă să ţip din cauza neîndemânării lui. Îmi juca acest renghi la nesfârşit, iar eu, cocoşat pe umerii lui, ţinut bine de glezne, nu puteam să fac nimic pentru a evita să fiu prins între ramurile copacilor. Ţipam cu o supărare neputincioasă, dar îmi făcea figura de atâtea ori, că în cele din urmă protestele mi se potoleau şi amândoi izbucneam în hohote de râs. Tata râdea aproape neauzit; i se încreţea faţa şi i se scuturau umerii. Se auzea doar un şuierat slab, încântător, când îi ieşea aerul din gură.

Ce dor îmi e de el! În dimineaţa aceasta, m-am întins din nou către frunze, trăgându-le în jos ca să-mi atingă faţa. Sub stratul de praf, sunt lucioase, le simt pe obraz netede ca o piele bine tăbăcită.

Piaţa

Aştepţi să-ţi spun că mi-a fost dor şi de tine? Ei bine, voi păstra gândul tainic o vreme, până când voi găsi cuvinte îndestulătoare. Lăsă-mă să-ţi spun, în schimb, o altă poveste; una pe care deja o ştii.

Îţi aminteşti cum m-am prezentat ţie? Aveam să descopăr, mai târziu, că îţi ştiam familia – tatăl tău era activistul politic adjunct din regiune, cunoscut mult peste hotarele oraşului. Îi văzusem pe el şi pe fraţii tăi la rugăciunile de vinerea. Poate că ştiam chiar şi că exista o soră, deşi nu ştiam că erai tu. Sigur te-am zărit de multe ori, când eram copii, dar nu-mi amintesc decât acea primă zi de la piaţă.

Mersesem cu camioneta unui vecin în jos pe deal, până în oraş, şi îmi croiam drum pe la marginea pieţei. Căram două pungi grele cu fructe, destinate deţinătorului unei tarabe, iar pungile de plastic se întindeau din cauza greutăţii, intrându-mi adânc în palme. Ştiam că trebuia să le ţin fără să le zdruncin, căci dacă se rupeau mânerele, ar fi devenit imposibil de ţinut, ar fi trebuit să le car în braţe fără ca fructele să cadă din ele. M-am oprit o clipă din drum, aşezându-mi plasele la picioare ca să-mi odihnesc braţele. În jurul meu, tarabele dădeau pe dinafară de nuci şi mere, struguri şi dude.

De cealaltă parte a pieţei, te-am zărit stând lângă un zid cu prietenele tale. Îl ţineai de mână pe cel mai mic dintre fraţii tăi, care stătea lângă tine, ajungându-ţi doar cu puţin mai sus de mijloc. Erai la o tarabă cu fructe, lângă o tipsie cu caise – îmi amintesc asta deoarece culoarea lor se reflecta pe mătasea albă a *dupattei*, o stranie iluzie optică provocată de lumina din piaţă. *Kurta* roşie ca fructele pe care le căram era brodată cu flori în jurul gâtului.

N-am avut curajul să-ţi spun atunci. Te-ai fi ruşinat oricum şi ai fi râs de mine. Însă nu mai am astfel de temeri acum, aşa că dă-mi voie să spun: erai atât de frumoasă, că m-am oprit, complet năucit, în mijlocul străzii. Ochii tăi erau însufleţiţi de o lumină lăuntrică, pe care nu o mai văzusem niciodată. Nu ştiam ce era, dar mi se părea atât de plăcută, de incitantă. O femeie care încerca să treacă prin piaţă s-a plâns că blocam drumul şi, cum n-am fost în stare să răspund, m-a luat drept idiot. A clătinat din cap şi m-a mustrat aspru din mers.

Ştiam că nu puteam să-ţi spun nimic.

M-am aplecat spre pungi şi am luat cea mai bună rodie pe care am găsit-o. Apoi m-am dus la tine şi am aşteptat să te uiţi la mine. Prietenele tale s-au oprit din pălăvrăgeală şi s-au zgâit la mine curioase. Apoi am ţinut fructul în mâna întinsă. I-am depus greutatea în palma ta – pe care o întinseseşi aproape mirată – şi apoi am plecat. Ţi-am dăruit o rodie, apoi am plecat. După ce şi-au revenit din uimire, prietenele tale au râs şi mi-au strigat glume răutăcioase, dar n-am întors capul. Sunt sigur, sunt sigur că tu

nu ai râs cu ele. Poate doar un râset slab, pentru a-ţi masca stânjeneala. Mi-am ridicat plasele de jos şi mi-am văzut de drum. Aceasta a fost prima noastră întâlnire.

*

Peste două săptămâni, m-ai găsit printre tarabele cu fructe. Îl purtai pe frăţiorul tău. Părea imens în braţele tale, aproape prea mare ca să-l poţi ridica.

— Cum te cheamă? m-ai întrebat şi ţi-am spus. Ai livada de pe deal, ai zis.

— E a tatălui meu, ţi-am răspuns eu şi ai râs, fie de pedanteria, fie de mândria mea.

Apoi ţi-ai lăsat capul într-o parte, ca şi cum ai fi cumpănit cu grijă ceva în minte.

— Eu sunt Saba, ai spus, iar numele mi s-a părut un dar minunat.

Încă mi se mai pare. L-am purtat cu mine multă vreme, cel mai preţios lucru pe care-l aveam. L-am rostit rareori, ca să nu-l pângărească locurile în care am fost. L-am păstrat îngropat adânc în mine şi, când nu aveam nimic altceva de care să mă agăţ, îţi şopteam numele o singură dată în întuneric, atent să nu fiu auzit, iar când făceam asta, ceva din tine îmi era dat şi ceva din mine era salvat.

Satul

De multă vreme n-am mai avut veşti despre familia mea. Vei înţelege dacă voi spune că a fost mai uşor să aflu ştiri despre tatăl tău decât despre al meu. Viaţa lui a fost binecuvântată. Acum e membru al Adunării Naţionale, un om puternic, chiar mai puternic decât odinioară. Mă întreb: îţi închipui că mă tulbură această veste? E adevărat, credeam că mă va tulbura mai mult. În câteva rânduri, mi-am dorit să sufere foarte mult. Însă vremurile acelea s-au dus de mult, iar soarta lui nu mi se mai pare importantă, în definitiv. Nu mă întreb decât cum te-a afectat asta pe tine, încotro te-a dus.

Totuşi, poate că m-am arătat prea curios să aflu cum o duce faţă de Abbas, care m-a prevenit că ar trebui să fiu precaut cu întrebările. L-am văzut mirat de interesul meu, dar s-a abţinut să mă descoase. M-am întrebat multă vreme ce să-i spun despre trecutul meu. La început, mi-a fost teamă că îmi va cere să plec dacă îi povestesc despre anii petrecuţi la închisoare, dar acum sunt sigur că nu va face asta şi am descoperit că nădejdea mi-a fost răsplătită. Se poartă atât de frumos cu mine. Nu sunt deloc obişnuit cu aşa ceva şi adesea nu ştiu cum să răspund.

Abbas mă avertizează şi cu privire la plimbările mele zilnice la fosta mea casă. Ştie că au existat necazuri pe vremuri şi crede că ar trebui să stau cât mai departe de locul acela, deşi bineînţeles că mă vede plecând în fiecare dimineaţă şi ştie că nu-i urmez sfatul. Nu cred că ştie de ce mă mai duc acolo. E secretul meu, deşi sunt sigur că va ghici, cu timpul. E mult mai inteligent decât orice om pe care l-am cunoscut vreodată. Şi, cu toate că este un om bun, mă tem că va vedea doar nebunia, vanitatea isprăvii, şi nu necesitatea sa.

S-a oferit să mă ajute să-mi găsesc familia, dacă voi avea răbdare să aştept. Nu crede că va fi dificil. Există puţine secrete, puţine lucruri care rămân neştiute. Însă mă previne că s-ar putea să dureze ceva timp, că va trebui să pună întrebările fără zarvă şi când consideră el potrivit.

— Dar avem timp, zice el. Familia ta va aştepta până te vei face bine.

Apare şi refacerea, deşi timid. E greu de schiţat un grafic. Nu întotdeauna mă simt mult mai bine, dar îmi dau seama că sunt în stare să fac mai multe decât chiar şi cu o lună în urmă. De o săptămână, am început să ajut prin gospodărie. Sunt încântat că sunt bine, deşi mi-e jenă să spun că am început s-o fac mai mult de ruşine. Am fost egoist, strângându-mi energia şi păstrând-o cu grijă, doar pentru plimbările mele matinale. Însă acum, printre alte sarcini, merg în fiecare seară la fântâna satului, să aduc apă pentru casă. Înainte, era treaba Alifei, aşa cum fusese şi a surorilor mele, când eram mic. Şi-a îndeplinit această îndatorire fără să se plângă până când şi-a dat seama că nu mai sunt chiar aşa de bolnav. Cred că s-a

mirat – aşa cum m-am mirat şi eu, cumva. Îşi închipuia, desigur, că eram pur şi simplu bolnav şi nu aveam să mă fac neapărat bine vreodată. Însă după ce Abbas i-a atras atenţia asupra întremării mele, ea a priceput repede cum stau lucrurile.

— Alifa, a strigat-o el într-o zi, nu-i aşa că oaspetele nostru arată mult mai bine?

Şi atunci pe faţa ei s-a citit mirarea, iar în minte a răsucit pe toate părţile această informaţie. Nu a fost nevoie să se gândească prea mult.

— Dacă se simte atât de bine, atunci ce-o să facă? Ştie să gătească? Eu deja gătesc aproape toată mâncarea.

Nu era întocmai adevărat, deşi îşi ajuta tatăl foarte mult.

Am clătinat din cap drept răspuns.

— Pot să învăţ…, am început, dar am realizat că nici unul dintre ei nu mă considera parte din conversaţie.

— Alifa, inima mea, nu aşa te porţi cu oaspeţii.

— Atunci apa! a zis ea. Nu-i o idee bună? a adăugat, mulţumită de sine.

— Alifa!

— Ce? E mai mare ca mine, poate să care mai multă.

A fost argumentul decisiv. În acest punct, am intervenit ca să-mi ofer serviciile – e jenant să fii dojenit pentru lene de un copil – şi ea şi-a încrucişat triumfătoare braţele, iar tatăl ei, supărat, s-a înduplecat.

Am noroc că fântâna nu e departe. Două drumuri lungi în fiecare zi ar fi peste puterile mele. Trec prin sătuc, apoi merg de-a lungul drumului, pe lângă câmpurile terasate. Trec pe lângă capre şi vaci, uneori câte una, alteori în turme. Cei mai mulţi oameni din părţile locului sunt agricultori. Există, însă, un olar pe stradă. Atelierul lui e o mică încăpere deschisă din clădire, cu o prelată trasă peste partea din faţă. Când mă întorc din plimbarea de dimineaţă, prelata e dată la o parte şi pot să-l văd la lucru în lumina slabă, bătând ritmic cu piciorul pe pedala care învârte roata. În faţa uşii sunt înşirate castroane şi olane, care se usucă la soare, din argilă portocalie şi roz, cu scobiturile perfecte, de parcă suprafaţa le-ar fi fost pieptănată.

Doar femeile satului vin să ia apă şi, dacă e vreuna acolo înaintea mea, rămân la oarecare depărtare până când termină. Uneori, mi se pare că le văd râzând de mine, poate făcând glume despre prezenţa mea acolo. Odată, am fost salutat cu numele gazdei mele şi asta m-a nedumerit, până când Abbas a recunoscut că le-a spus oamenilor că sunt o rudă îndepărtată, venită la munte ca să se refacă după o boală îndelungată. Aşadar, cel puţin aici, datorită minciunii lui, nu mă simt nepoftit. Satul îmi e tot mai familiar, parcă ar fi un soi de cămin.

Cât de mult mi-a lipsit viaţa de la sat. Mi-a fost dor de ţară, de libertatea din aceste ţinuturi. Mi-a fost dor de oameni şi mi-a fost dor de bunătatea lor; într-adevăr, aproape că încetasem să mai cred în ea. Şi deşi nu am avut nici un fel de intimitate în anii cât am fost plecat, nici un moment de solitudine, abia de

curând mi-a trecut prin minte cât de singur am fost.

Piaţa

De câte ori am venit la piaţă să te caut? Profitam de orice ocazie să merg în oraş. După ce livram fructele, zăboveam în locurile unde te văzusem cu prietenele tale şi mă învârteam pe aleile dintre cartierul tău şi piaţă, sperând să nimeresc în drumul tău. Odată, când am putut să merg în camionul unui vecin, în remorcă, am plecat din livadă fără permisiunea tatei. A fost o călătorie în van – nu am dat de tine în ziua aceea – şi am luat bătaie când am ajuns înapoi acasă, dar nimic nu m-a împiedicat să fac această călătorie.

Şi, cu toate acestea, de câte ori ne-am întâlnit? Iubita mea – n-are cum să fi fost de multe ori. Erau zile când te găseam şi bucuria îmi creştea, dar expresia îngrijorată de pe chipul tău îmi spunea că în apropiere se afla un frate mai mare de-al tău şi că nu ar trebui să-ţi vorbesc.

Poate că timpul petrecut împreună a însumat doar câteva minute din viaţa mea. Însă au fost cele mai importante evenimente pe care le-am cunoscut şi se dilată în memoria mea pentru a umple zilele. Totul era mai viu din pricina ta; aerul din jurul nostru părea să aibă un plus de culoare sau intensitate.

Mă chinuia că nu puteam fi singuri. Întotdeauna existau frăţiorul tău şi prietenele tale. Ele făceau glume pe seama noului tău prieten ţăran, ziceau că veneam la piaţă şi îi dăruiam o rodie fiecărei fete de care-mi plăcea. Era limpede că îţi urmau exemplul, că mă acceptau doar pentru că tu o făceai. Însă nu erau rele.

Mă simţeam ameţit în compania ta. Din mine ieşea la iveală un caracter pe care nu mi-l cunoşteam. Mă străduiam din răsputeri să te distrez, să te fac să râzi. Orice te-ar fi făcut să-ţi doreşti prezenţa mea chiar şi doar cu o clipă mai mult.

Ţi-am povestit despre livadă. M-am lăudat cu ea, dacă e să fiu sincer. Ţi-am spus că e cel mai frumos loc de pe pământ.

— Aşadar, ai fost peste tot? m-ai întrebat.

Bineînţeles că nu fusesem nicăieri.

— Nu, nu peste tot, ţi-am zis, încercând să insinuez că văzusem o bună parte din lume.

— Atunci unde ai fost?

Cu câtă uşurinţă mă tachinai! S-a stabilit foarte devreme care dintre noi era mai deştept. Însă începeam să învăţ şi nu voiam să mă dau bătut.

— Până când n-o vezi cu ochii tăi, nu poţi să spui că greşesc, ţi-am răspuns.

Ai tăcut la aceste vorbe. Am crezut că erai niţel impresionată de insistenţa mea, deşi poate că erai

doar amuzată.

— Atunci presupun că va trebui s-o văd, ai spus.

Ideea aceasta a pus stăpânire pe mine.

— De ce nu vii acum? te-am întrebat.

Una dintre prietenele tale, care trăgea cu urechea, a început brusc să râdă batjocoritor. M-ai privit cu milă. Trebuie să-ţi spun: până să te cunosc pe tine, nu-mi făcusem niciodată griji că n-aş fi fost inteligent. Totuşi, în prezenţa ta, atunci când aveam mai mare nevoie de ea, mintea mea nu voia să funcţioneze şi mă prosteam.

— Îmi pare rău, am zis. Iartă-mă. Nu am vrut să spun…

Însă tu, cu bunăvoinţă, deja schimbaseşi subiectul.

Oare aşa am ajuns să vorbim despre nuntă? Poate că-mi recăpătasem încrederea şi mă făleam, din nou, cu bogăţia vieţii din micul nostru cătun. Fiul cel mare al vecinului nostru urma să se însoare şi dădeau o petrecere mare acasă. Erau cei mai bogaţi dintre vecinii noştri, deţinând cel mai bun teren agricol.

— Mare păcat că nu vei fi acolo. Toată lumea din sat e invitată. Vor fi şi muzicanţi.

— Cine zice că n-o să fiu acolo?

— Nici măcar nu-i cunoşti! Cum ai putea să fii invitată?

— O să vin, cu mama, ai spus tu.

Te-am luat în râs, convins că mă tachinai.

— Tata e invitatul de onoare.

— Tatăl tău? Cine e tatăl tău?

M-ai privit cu atenţie în timp ce mi-ai vorbit, ca şi cum m-ai fi pus la încercare. Însă mirarea nu-mi era prefăcută şi ai clătinat din cap, uluită de ignoranţa mea, şi poate că, de asemenea, doar o clipă, un pic încântată de ea. Şi aşa am aflat cine eşti.

Nunta

Am mers la petrecerea de nuntă cu tata. Din oraş, oaspeţii au venit pe râuleţ, care seca vara, lăsând vederii fundul pietros, făcând astfel un drum mai scurt decât pe şosea. Noi trebuia doar să mergem printre pomi şi apoi să o tăiem pe câmp. Porumbul era înalt cât un stat de om. Mi-am ridicat braţele şi mi-am trecut palmele printre ştiuleţi. La căderea nopţii, ne-am dus către zidul înalt de pământ care înconjura casa. Poarta era deschisă. Cerul se întuneca dincolo de zid, strălucirea de un albastru intens din centru devenind neagră. Am intrat în curtea împrejmuită de zid şi l-am salutat pe stăpânul casei. Tata era serios în purtări, sincer şi cordial în urări.

Erau foarte mulţi oameni înăuntru. Luminată de flăcărui, curtea avea unghere de întuneric şi petice de lumină. În faţă, cânta un grup de muzicanţi; tobele lor răpăiau precum ploaia, strunele şi fluierele se întreţeseau printre bătăi ca păsările.

M-am aşezat pe jos cu tata. Nu cred că îi plăceau astfel de ocazii. Le zâmbea călduros tuturor, dar mi-am dat seama cât de stingher era sub masca acestor zâmbete, ca şi cum nu s-ar fi simţit îndreptăţit să se afle acolo. Părea să simtă povara unei obligaţii faţă de gazdele sale. Eu nu aveam asemenea reţineri. Eram emoţionat, îmbătat de atmosferă. Am văzut un grup de prieteni de la moschee şi m-am dus să stau cu ei ca să privim serbarea. După ce ochii mi s-au obişnuit cu întunericul luminat din loc în loc, m-am uitat după tine pe acoperişul care se întindea până la marginea curţii, acolo unde stăteau femeile, strânse în preajma miresei. După un răstimp te-am zărit, înveşmântată în verde şi auriu.

Mă uitam deseori în sus la tine, dar tu aveai grijă să nu te uiţi la mine. Cu toate acestea, aveam senzaţia că de fiecare dată când mă întorceam spre tine, tu abia ce-ţi mutaseşi privirea de la mine. În ciuda mulţimii de invitaţi, nu te vedeam decât pe tine. Mi se părea că noi doi eram singurii oameni la acea reuniune şi petrecerea – larma râsetelor şi conversaţiilor, chiar şi muzica – s-a estompat. Întregul trup îmi era apăsat de emoţie. Abia puteam să respir.

În curte, bărbaţii dansau pe rând într-un spaţiu din faţă, învârtindu-se şi ţopăind în timp ce muzicanţii cântau, rotindu-se şi bătând ritmul. Mulţimea dăruia bani celor mai buni dansatori – o expresie atât a bogăţiei, cât şi a generozităţii –, iar la rândul lor, după ce terminau, dansatorii le ofereau banii muzicanţilor.

Pe când stăteam cu prietenii mei şi priveam, tata s-a aplecat şi m-a bătut uşor pe umăr.

— E timpul să mergi la culcare, mi-a zis.

Parcă de-abia ajunseserăm acolo. M-am uitat în jur şi am văzut că nu pleca nimeni.

— Încă un pic, te rog, i-am spus. E prea devreme. Prietenii mei sunt încă aici, or ei au mult mai mult de mers decât noi.

— Încă un pic, s-a înduplecat el. Dar să fii gata de plecare când îţi voi spune.

Dezamăgit, m-am uitat după tine, dar nu te-am zărit. În locul în care stătuseşi tu era altă femeie. M-am ridicat să te caut, m-am uitat după mama sau tatăl tău, dar începusem să simt în piept o senzaţie de panică şi vedeam doar o învălmăşeală de oameni prin întuneric.

Am plecat de lângă prietenii mei şi m-am dus să-l caut pe tata.

— Mă duc acasă, i-am spus, iar el a încuviinţat din cap.

Cât de dureros e să-mi amintesc. A fost prima minciună pe care i-am spus-o vreodată şi au fost ultimele cuvinte pe care i le-am adresat.

M-am strecurat cu uşurinţă prin mulţime până la marginea curţii. Departe de focuri şi de mulţime, noaptea era rece.

Am mers cât mai încet, pentru a-mi spori şansele de a te găsi. Am ţinut-o pe lângă zid până am ajuns la baza unei scări spre terasa acoperişului. Ştiam că nu puteam să urc şi că nu ar trebui să fiu văzut hoinărind pe acolo, aşa că atunci când am auzit paşi pe trepte, am dat să mă întorc cu spatele. Însă tocmai atunci m-am uitat pe furiş şi am văzut – părea un miracol – că erai tu, coborând liniştită scara, cu baticul peste faţă, dar lăsat în jos, ca să-ţi pot vedea conturul nasului şi obrajilor. M-am tot întrebat – soarta a făcut să fii acolo? Sau mă văzuseşi plecând şi veniseşi să mă cauţi? Nu cred că m-ar dezamăgi nici unul din răspunsuri. Era atât de minunat să te văd. Tot ce sperasem de la seara aceea.

Trebuie să fi zâmbit larg, ca un prost, dar nu-mi era ruşine. Ştiam deja că dragostea ne preschimbă pe toţi în proşti şi eram mulţumit să fiu cât de prost era nevoie.

— *As-salaam alaykum*[1].

— *Wa-alaykum asalaam*.[2]

Ştiam că nu ar trebui să fim văzuţi împreună, însă nu aveam mult timp.

— Vrei să vii cu mine? te-am întrebat.

— De ce? ai replicat tu.

Am crezut c-o să mi se frângă inima. Dacă mai trebuia să mă întrebi de ce voiam să vii cu mine, atunci nu aveai cum să simţi ce simţeam eu. Nu existau alte motive, doar o emoţie ca o poruncă în pieptul meu. Nu o simţeai şi tu?

— Trebuie să vorbesc urgent cu tine, ţi-am spus.

— Ah, e urgent? ai zis.

De-acum eram foarte agitat şi nu ştiam ce să spun, însă n-ai reuşit să-ţi păstrezi pe chip expresia serioasă şi pe buze ţi-a apărut un zâmbet, ochii ţi-au strălucit, iar eu am simţit o explozie de bucurie şi triumf. Credeam, chiar şi atunci, că va trebui să mă străduiesc din greu să fiu demn de tine.

Însă tu ai privit peste umăr în întuneric, cu o mină brusc îngrijorată, şi atunci am auzit şi eu pe cineva

venind spre noi prin beznă şi te-am văzut că te îndepărtezi.

— Vino la mine, ţi-am spus, arătând cărarea peste câmp. Vino la mine în livadă.

1. Salutul tradiţional musulman: *Pacea fie cu tine,* varianta prescurtată de la *Pacea fie cu tine şi toate binecuvântările lui Allah* (în arabă, în orig.).

2. Răspunsul la salut: *Pacea fie şi cu tine* (în arabă, în orig.).

Livada

Eram sigur că vei veni, şi totuşi mă temeam că n-o să vii. Îmi aduc aminte cum mi se zbuciuma inima. Nu puteam să stau locului. M-am sprijinit câteva clipe de un pom, doar ca să tresar de parcă ar fi fost prea fierbinte ca să mă reazem de el şi m-ar fi ars. M-am plimbat încoace şi încolo de-a lungul zidului scund, ţinându-mi echilibrul pe pietre, dar apoi mi-am zis că n-ar fi bine să mă prinzi jucându-mă un joc copilăresc, aşa că am sărit jos, uitându-mă cu atenţie într-o parte şi alta în bezna dinaintea zorilor, cu urechile ciulite la cel mai slab zgomot.

Era o înfrigurare de copil. Inima îmi e mai înceată acum şi aşteaptă cu mai multă răbdare.

Şi atunci te-am zărit, apropiindu-te şovăitor. Noaptea trecuse de momentul ei cel mai întunecat, dar tu nu cunoşteai cărarea la fel de bine ca mine.

— Saba, te-am strigat eu încet. Te-ai oprit o clipă. Te-am văzut cum îţi înclini capul într-o parte. Pe aici, ţi-am spus, iar tu ai păşit înainte cu siguranţă înnoită.

O clipă mi-ai părut nesigură, chiar jenată că te aflai acolo, dar gândul acesta a dispărut repede.

— Deci asta e faimoasa ta livadă, mi-ai zis. Ai făcut un gest prin întuneric: Este exact aşa cum ai promis.

— N-o poţi vedea acum, dar e frumoasă în timpul zilei.

— Şi ai vrea să aştept?

— Nu mai durează mult. Poftim, am adus ceva pe care să stăm.

Ne-am aşezat împreună şi am stat de vorbă, mai timizi decât până atunci. Am vorbit despre lucruri pe care nu putuserăm să le discutăm în clipele petrecute pe furiş în piaţă. Mi-ai vorbit despre familia şi prietenele tale. Mi-ai spus culorile tale preferate, mirosurile tale favorite.

Mă simţeam obosit, după o noapte lungă, şi am început să mă gândesc că, până la urmă, nu puteam să aşteptăm până în zori. Nu ar fi trebuit să te reţin acolo. Urma să avem amândoi necazuri din cauza asta. Însă nu-mi venea să plec şi nici tu nu ai zis că vrei să pleci.

În răcoarea nopţii şi somnoroşi cum eram, ne-am apropiat unul de altul. Şi un moment, care a durat doar o secundă sau două, dar va ţine o viaţă în memoria mea, te-ai aplecat spre mine. Ţi-ai lipit fruntea de fruntea mea. Ţi-ai sprijinit obrazul de al meu. Şi chiar în timp ce ţi-l retrăgeai, te-ai întors spre mine şi m-ai sărutat acolo, buzele tale şovăind o clipă, apoi sărutându-mă din nou pe falcă. Sincer, nu-mi puteam închipui că exista o senzaţie mai minunată pe lumea asta.

Ţi-am sărutat mâna şi obrazul şi ţi-am spus cât de frumoasă eşti. A durat doar o clipă, după care ţi-ai

întors capul într-o parte. Mâna ta era încă strânsă în mâna mea. Credeam că mi s-a dus oboseala. Dar când ţi-ai sprijinit capul de umărul meu, am închis ochii o clipă şi cumva am adormit.

Ne-am trezit, mai târziu, şi am privit ivirea zorilor. Petele cenuşii s-au cizelat, prinzând culoare. Cărarea nisipoasă către sat a devenit galbenă, iar casele au ieşit din beznă, cărămizile lor de lut întunecat începând să se încălzească. Munţii s-au materializat, profilându-se imenşi la orizont, cu vârfurile acoperite de gheţuri, apoi brăzdaţi şi cafenii mai jos de piscurile înzăpezite. Aerul rece s-a ridicat oarecum, de parcă întreaga vale ar fi inspirat şi şi-ar fi ţinut respiraţia, tăcută preţ de o clipă. Parcă era toată doar a noastră.

Pe urmă s-au trezit rândunicile, să vâneze insecte printre pomi. Treceau ca nişte săgeţi, planând pe lângă noi, şi apoi se întorceau cu un fâlfâit de aripi graţios. Se lăsau până deasupra capetelor noastre, binecuvântându-ne cu aripile lor.

Lângă mine, tu erai căldură perfectă, potrivire perfectă.

— Iată, ţi-am zis. Nu-i frumos cum ţi-am făgăduit?

Şi, pentru prima oară, nu m-ai tachinat, nu ai protestat şi o vreme am privit zorii împreună.

Tatăl tău

Saba – eram doar nişte copii pe atunci şi nu ştiam nimic despre graniţele care despart lumea adulţilor. Nu ştiam că lumea e formată din ziduri şi gratii, că popoarele sunt separate unele de altele. Munţii erau străbătuţi de văgăuni. Cum putea cineva să traseze vreo graniţă acolo? Şi dacă nici măcar popoarele nu puteau fi delimitate, de ce ar trebui să fie despărţiţi doi oameni? Nu, noi eram copii şi nu ştiam nimic despre toate astea; poate că nicicând nu vom mai fi la fel de înţelepţi.

Tatăl tău cunoştea aceste graniţe. Era politician, le înţelegea puterea. Ştia că nu puteau fi trecute fără a pune în pericol ordinea lumii.

Nu ştia nimic despre iubire, care nu se sinchiseşte deloc de această ordine.

Când mama ta, pregătită de plecare, nu a reuşit să te găsească la nuntă, el şi-a trimis unul dintre servitori să te aducă. Omul te-a căutat la petrecere, dar i s-a spus că plecaseşi. Cineva văzuse, pesemne, încotro plecaseşi, iar servitorul a luat-o peste câmp şi a venit în livadă să te caute.

Fără să ştim nimic despre asta, noi dormeam. Mi-am venit în fire când ţi-am auzit ţipătul, săltată în sus de un braţ. Căldura ta a dispărut de lângă mine într-o clipă. M-am ridicat să protestez, dar omul m-a împins înapoi şi m-a înjurat, iar pe tine te-a tras după el. Din gură i se revărsa un şuvoi de cuvinte, prin care te dojenea aspru pentru indecenţa ta. Te-a zorit după el şi am început să mă ţin după voi, dar s-a întors ca să ţipe din nou la mine şi m-am oprit.

Tatăl tău ar spune că nu avem ce căuta împreună, că aparţinem unor lumi diferite. Însă noi venim din acelaşi pământ, din acelaşi popor. Vorbim aceeaşi limbă, bem din aceeaşi apă. Cunoaştem acelaşi soare, acelaşi cer. Aşa că, dacă până şi noi trebuie să fim despărţiti unul de altul, ce speranţă mai e pentru restul lumii?

Sunt un prost

Păşeam buimac printre pomi. M-am oprit în faţa casei mele, dar n-am putut să intru. Dincolo de livadă, îi auzeam încă pe muzicanţi cântând, pe ultimii nuntaşi hotărâţi să petreacă până a doua zi. Tata probabil că se dusese acasă de multă vreme şi trebuie să fi văzut că nu ajunsesem înaintea lui. Urma să am necazuri pentru că rămăsesem pe afară singur, însă abia dacă mă gândeam la asta. M-am întors şi am început să merg spre oraş. Pe atunci, mi se părea un drum lung – mult mai lung decât plimbarea mea matinală până aici, în livadă – şi nu-l bătusem niciodată singur.

Ce plan aveam în minte? Îmi închipuiam că o să te rog să te măriţi cu mine? Cred că s-ar putea să-mi fi imaginat aşa ceva. Sau, cel puţin, că o să-i spun tatălui tău că te iubesc, de parcă această explicaţie o să rezolve totul.

Ştiam, desigur, cât de nesăbuit eram. Mi-ar plăcea să pretind că mă simţeam şi curajos, dar ar fi o minciună. Dă-mi voie să-ţi explic în felul următor: simţeam, pur şi simplu, că n-aveam de ales. Că viaţa îşi spusese cuvântul şi aveam un singur răspuns. Zâmbesc, deşi amar, când îmi amintesc de siguranţa tinereţii.

Poarta grădinii tale era deschisă, ca şi când tocmai intrase cineva, lăsând-o întredeschisă în urma sa. Şi uşa era deschisă, iar o tânără mătura treptele. Atunci când am salutat-o, a tresărit şi a ridicat privirea spre mine de la treaba ei.

S-a uitat la mine bănuitoare, iar eu am stat drept, cu pieptul bombat, chiar dacă faţa îmi era roşie ca focul. Fără să mă ia în seamă, a pus mătura deoparte şi a intrat în casă, închizând uşa după ea, ca să nu o urmez.

Siguranţa mi-a fost un pic zdruncinată, cum stăteam acolo. Îmi era neplăcut de cald, de parcă trupul meu ştia, cu mult înaintea mea, că n-ar trebui să mă aflu în acel loc. Am încercat să găsesc ceva de spus, dar mintea îmi clocotea şi nu voia să se liniştească.

Am auzit din casă freamătul unei discuţii, intense şi repezite, iar apoi a apărut el brusc, tatăl tău, cu o viteză care m-a înspăimântat, făcându-mă să mă dau câţiva paşi înapoi. Fusese trezit din somn – părul îi era uleios şi turtit, iar ochii îi erau larg deschişi. Am deschis gura să vorbesc, dar nu a ieşit decât un bâlbâit. A ridicat mâna şi am simţit în umăr o durere puternică, ascuţită. Abia atunci am zărit biciul din mâinile lui. Un bici subţire, cu coada din lemn suplu şi deschis la culoare. Nu văzusem că-l ţinea în mână. Durerea m-a şocat şi mi-au dat lacrimile. Eram năucit de această violenţă şi nu am putut nici măcar să protestez. Apoi, când o lovitură mi-a făcut o tăietură plină de sânge pe obraz, am ţipat. M-a biciuit din

nou, de am căzut jos şi, cu toate că m-am făcut ghem, loviturile au continuat să mi se abată pe picioare, şold, spinare.

Cu un ultim efort am încercat să mă ridic în picioare ca să fug, târându-mă în patru labe, în timp ce priveam îndărăt ca să-mi văd urmăritorul.

Dar m-am oprit locului, ca o stană de piatră. Te-am zărit în pragul uşii, stând cu gura căscată.

Te-a văzut şi tatăl tău. Mi-a întors spatele şi te-a apucat de braţ, aproape ridicându-te de la pământ, şi apoi a început să dea în tine chiar acolo, în faţa mea.

O furie subită m-a făcut puternic. Durerea din răni m-a părăsit. Am sărit în picioare şi l-am apucat de mână pe tatăl tău, smulgându-i biciul. Nu aveam cum să fi fost mai puternic decât el, dar a părut atât de surprins, încât nu s-a împotrivit şi a rămas o clipă nemişcat, nevenindu-i să creadă, iar eu l-am lovit în picior cu toată puterea. A tresărit, m-a blestemat şi a încercat să-şi recupereze arma, dar l-am lovit tare peste încheietura mâinii şi a urlat de durere, ferindu-se de mine şi retrăgându-se, apoi prăbuşindu-se la pământ, cu braţele în jurul capului, ca să se apere, atunci când l-am atacat din nou. I-am brăzdat braţele cu dâre de sânge.

M-aş fi oprit, desigur, sau, dacă nu, mânia tatălui tău ar fi învins teama şi durerea şi şi-ar fi adus aminte că era mai puternic şi s-ar fi repezit la mine. În orice caz, nu l-aş fi ucis, chiar dacă nu m-ai fi oprit tu.

Ţi-ai pus mâna pe braţul meu. Uşor, dar destul ca să mă înfrâneze. În ochi ţi se citea groaza când mi-ai rostit numele.

— Încetează, mi-ai spus. Ce faci?

Te-ai vârât între mine şi tatăl tău. Păreai cumplit de înspăimântată şi am crezut că te temeai pentru tatăl tău, erai îngrijorată că-l rănisem, când propriile-mi urme de bici încă mă usturau.

Mi-am dat seama că în jurul nostru se strânsese lume. Ţipetele noastre treziseră toată casa. Fraţii tăi erau uluiţi de ceeea ce se petrecea; fratele mai mare îşi ajuta tatăl să se ridice de jos, privindu-mă cu uimire.

Eram furios pe tine, că alegeai să-l aperi pe el, în loc să mă aperi pe mine! Nu-mi puteam stăpâni supărarea. Am ţipat la tine. Am aruncat biciul şi am plecat valvârtej. Mergeam pe drum plângând şi vedeam lumea ca prin ceaţă din cauza furiei şi lacrimilor.

Eram atât de tânăr şi atât de neghiob. Îmi este ruşine de prostia mea şi sper că m-ai iertat pentru ea. Nu mi-a trecut prin minte că, punându-te între mine şi tatăl tău, pe mine încercai, până la urmă, să mă aperi.

Livada

Când urc dealul, ochii îmi sunt pironiţi pe cărare şi doar când şi când îi ridic spre ţinta mea. Însă când merg spre casă, privirea mea poate să cutreiere un pic mai mult şi să urmărească tufele de tamarisc care însoţesc râul aflat departe dedesubt, o centură verde care duce către locul de unde se întind straturile de trestii, care-şi schimbă culoarea când în verde, când în galben unduindu-se în adierea vântului. Pe un câmp din depărtare, un ţăran e la lucru, mai devreme decât de obicei, mergând încet alături de doi boi, când încolo, când încoace.

E aproape vară şi căldura din miezul zilei e cumplită. Mi-e frig când merg în zori, dar mă întorc când e soare şi încă sunt vulnerabil. Am noroc că drumul e la vale. Ieri, am zăcut toată după-amiaza la umbră ca să-mi revin după acest efort.

Acum câteva zile, am văzut un poliţist când coboram din livadă. Stătea la volanul unei maşini parcate de cealaltă parte a drumului, la umbra de la marginea satului. Maşina era acoperită de praf. Nu era o maşină de poliţie, însă bărbatul era în uniformă. Ochelarii lui de soare aveau lentile oglindă.

Am început să tremur. Umerii şi braţele mi se zgâlţâiau şi nu se mai opreau. *Pe mine mă aşteaptă,* m-am gândit. Era atât de devreme – din ce alt motiv ar fi putut să se afle acolo? Picioarele nu mă mai ţineau şi am crezut o clipă că va trebui să mă opresc. Era ca un vis urât în care corpul refuză să se mişte. Când am încercat să-mi ridic picioarele, abia s-au târât.

Când am ajuns mai aproape, am dat să traversez strada că să mă duc la el, atras de un impuls groaznic, însă o părticică din mintea mea era încă limpede şi mi-am văzut de drum. Poliţistul nu mi-a acordat nici cea mai mică atenţie, dar tot am privit de câteva ori în urma mea, să văd dacă mă urmărea prin sat, dacă se uita în ce direcţie mergeam. Mi se tăiase răsuflarea şi inima mi-a bătut repede în piept multă vreme după aceea şi nu voia să se liniştească. M-am simţit din nou ca un copil.

Cu toate acestea, atunci, cu mulţi ani în urmă, când m-a luat prima oară poliţia, nu mi-a fost frică. Au venit după mine pe când mergeam spre casă. Mergeam încet, împleticindu-mă, încă plângând. Durerea de la loviturile tatălui tău încă mă ardea. Nu înţelegeam de ce te-ai purtat aşa. Clocoteam de mânia celui drept. Oare nu încercasem eu să te apăr?

Pierdut pe gânduri, nu am observat jeepul care a oprit lângă mine sau pe poliţiştii care au coborât din el, până când unul dintre ei nu şi-a pus mâna pe umărul meu ca să mă oprească din drum. M-au întrebat cum mă cheamă şi le-am spus, iar ei m-au băgat în maşină şi ne-am îndreptat spre secţia de poliţie din oraş.

La secţie, m-au băgat într-o celulă, unde spiritul dreptăţii ce se aprinsese în mine a fost pus la răcoare.

Am aşteptat ore în şir în celulă. Au venit după căderea nopţii. Am fost dus într-o încăpere, goală cu excepţia unei mese şi a unui scaun. Acolo erau doi poliţişti. M-au silit să mă întind pe masă, unul dintre ei ţinându-mă de glezne ca să nu mă pot mişca. Celălalt mi-a tras pantofii din picioare şi i-a azvârlit într-un colţ. Îmi amintesc cum mă cuprindea frica. Chiar şi după toţi aceşti ani, îmi amintesc că atunci a început frica. Nu m-a mai părăsit de atunci, nu cu totul. Prima oară m-am gândit că tata n-a venit pentru că nu ştia unde sunt. Sau poate că venise şi fusese trimis la plimbare, spunându-i-se că nu mă poate vedea sau că poliţia nu ştie nimic despre mine.

M-au ţinut întins şi m-au bătut la tălpi. Nu mai cunoscusem niciodată o asemenea agonie – fiecare lovitură mi se propaga imediat prin tot corpul, nervii îmi ardeau de o durere crâncenă. Mi s-a strâns stomacul şi am vărsat, aproape înecându-mă cu voma înainte să-mi pot întoarce capul ca să o scuip. Poliţistul a înjurat şi m-a lovit şi mai tare. Am ţipat în neştire. M-am zbătut, dar nu mă puteam mişca.

M-au acuzat de multe lucruri. Că am încercat să-l omor pe tatăl tău, că am încercat să-l jefuiesc. Le-am spus că erau minciuni, însă nu m-au ascultat. M-au întrebat dacă te-am violat. Nu ştiam ce înseamnă asta. Am început să mă tem că te rănisem fără să ştiu. Aşa se explica supărarea ta.

M-au bătut până când am răspuns da la toate întrebările lor, la cele pe care le înţelegeam şi la cele pe care nu le înţelegeam. Am crezut că eram la fel de vinovat pe cât mă simţeam. Mi-am scris numele pe nişte coli de hârtie goale, fără să pricep ce făceam.

Pe urmă m-au dus înapoi în celulă. Tălpile îmi ardeau când pulsa sângele acolo, stârnind valuri de durere paralizante. Nu puteam să stau în picioare. M-am întins pe-o parte, m-am ghemuit strâns şi l-am aşteptat pe tata să vină să mă ia.

A doua noapte a venit şi a trecut, dar el nu a apărut. M-am gândit că trebuie să fi fost prea ruşinat să mă vadă, că făcusem ceva groaznic. Mi-l imaginam supărat şi dezamăgit. M-am simţit foarte nătâng. Am stat în celula rece şi am plâns.

În dimineaţa următoare, eram rebegit de frig. Nu mâncasem de două zile, dar durerea mă îngreţoşa şi nu simţeam foamea. Nu venise nimeni în timpul nopţii şi am ridicat privirea plin de speranţă atunci când uşa s-a deschis cu un scârţâit. A intrat un poliţist şi mi-am întins gâtul ca să mă uit după tatăl meu în spatele lui, aşteptându-mă afară. Nu l-am văzut, nu era acolo. Fără nici un avertisment, poliţistul m-a lovit puternic peste cap cu bastonul. M-a luat pe nepregătite şi am căzut la pământ, şocat. Îmi picura sânge din arcade şi mi-am dus mâinile la frunte. Îmi simţeam braţul uşor; lumea părea să vibreze.

Poliţistul m-a tras afară din celulă. Picioarele nu voiau să mă susţină, aşa că am fost târât de-a lungul coridorului şi scos la soare. Faţa mi-era udă şi prin sânge şi lumina orbitoare m-am uitat în jur, prosteşte, după familia mea.

Am fost ridicat de jos şi aruncat în jeepul poliţiei. Portiera s-a trântit în urma mea. Chiar şi atunci, am crezut că voi fi dus acasă, violenţa pe care o abătusem asupra tatălui tău fiind deja plătită înzecit. Însă

motorul a pornit şi maşina s-a deplasat înainte, a ieşit din curte şi a virat la dreapta, îndreptându-se mai departe spre vale, departe de satul meu, departe de casă, şi tot ce mai rămăsese în inima mea cobora cu noi.

*

— Unde mergem? l-am întrebat pe şofer.

Poliţistul care stătea lângă el a râs.

— Ai auzit? a zis el. Se întreabă unde mergem. S-a aplecat în spate peste scaun. Unde crezi că mergem? Mergem să petrecem o zi frumoasă afară! O să facem un picnic.

A râs de propria-i glumă.

Mi-am dus mâna la frunte. Tăietura se uscase şi sângele se închega, dar îmi era greaţă şi rana pulsa continuu, violent. Simţeam carnea subţire spintecată, osul expus.

După câteva minute, bărbatul s-a întors spre mine, cu vocea calmă şi serioasă acum.

— Ai violat o fată şi apoi l-ai atacat pe tatăl ei. Nu ştii că e un om de seamă? Aşa că te ducem în deşert să te împuşcăm. S-a aplecat într-o parte ca să-mi arate arma din tocul elegant de piele neagră prins de curea. Pac! Aşa. O să se termine repede.

Au oprit într-adevăr pe drum, într-un loc pustiu, şi m-a cuprins groaza. M-am chircit în scaun, aşteptând să se deschidă portiera. Am intrat în panică. Mâinile mele căutau ceva de care să se apuce, iar degetele mi s-au încleştat pe centura de siguranţă, eram pregătit să mă ţin de ea cu ultimul strop de putere pe care-l mai aveam. Însă n-au venit să mă scoată – şoferul s-a pus cu spatele la maşină, uşurându-şi vezica, şi când a terminat, s-a întors în maşină fără să-mi arunce o privire. După o clipă, eram din nou la drum.

Pe drumul neasfaltat, maşina stârnea în urmă praful, care intra apoi în vârtej pe geamuri. Mi s-a umplut gura de praf şi îmi era extrem de sete.

— Aş putea să beau puţină apă, vă rog? am zis eu.

M-au ignorat. Am mers mai departe. Mintea a început să-mi fie cuprinsă de panică. Nu ştiam unde ne aflam, nu călătorisem niciodată atât de departe. Mi-am întins gâtul ca să mă uit înapoi, pe drumul pe care veniserăm, încercând să ţin minte virajele pe care le făcuserăm, dar nu fusesem atent şi nu mai ştiam, mă rătăcisem.

— Mi-e sete, le-am spus. Trebuie să-mi daţi apă!

M-au ignorat din nou, aşa că am ţipat mai tare. Le-am cerut să-mi spună unde mă duceau.

— Unde e tatăl meu? am strigat eu.

Frica m-a părăsit şi am devenit necugetat. Ce mai conta, dacă oricum aveau de gând să mă omoare? Am ţipat la ei până când jeepul s-a oprit iar, portiera s-a deschis şi nişte mâini s-au întins după mine. Am simţit în palme şi genunchi pietrele ascuţite de pe marginea drumului, apoi un baston tare peste coapsă,

paralizându-mă, şi un bocanc greu în coaste.

Am stat ghemuit cât a mai durat călătoria. Îmi amintesc mai mult greaţa decât durerea. Îmi provoca gemete adânci, care mi se ridicau din stomac, dar mi le înăbuşeam, suspinând în tăcere, înecat de zgomotul motorului.

Grădina

E după-amiază şi mă odihnesc în grădină, recuperându-mă după plimbarea de dimineaţă. E foarte plăcut să te poţi odihni aici. Când m-am dat jos din pat prima oară şi am ieşit să stau afară, am avut nevoie de ajutorul lui Abbas ca să mă deplasez. Mi-a pus braţul pe după umărul lui şi aproape că m-a cărat pe sus. Eram atât de uşor, încât cred că m-ar fi putut ridica doar cu o mână. Alifa ţopăia în faţa noastră, nerăbdătoare să-mi arate colţul ei din grădină. După atâtea zile petrecute la pat, după atâţia ani de dor după lumină şi spaţiu, nici că aş fi putut fi mai dezamăgit. M-am gândit că înlocuisem o celulă cu alta. Eram înconjurat de zidurile grădinii. Părea un spaţiu mic şi doar acoperişul albastru al cerului de deasupra, imposibil de înalt, mi-a adus aminte că nu mai eram în închisoare.

M-am aşezat pe o treaptă la umbră şi abia după multă vreme mi-am dat seama de frumuseţea acestui loc. Cred că nu am sesizat-o deloc la început. Ochii mei nu se puteau concentra asupra ordinii blânde pe care o crease Abbas sau asupra florilor al căror nume mi-l spunea Alifa. Privelişte a era copleşitoare. Nu am văzut decât o învălmăşeală de culori. Nu vedeam decât zidurile. M-a luat ameţeala şi m-am aplecat, cu capul în jos, aşteptând să mi se potolească tremuratul. Am respirat adânc. Tot ce voiam era să mă întorc în patul din care mă dădusem atât de bucuros jos. M-am aplecat, afundându-mă din nou înăuntrul meu.

Totuşi, cum respiram, am devenit conştient de o senzaţie care mă cuprindea, o forţă care părea să mi se umfle în piept şi apoi să mi se răspândească prin corp ca o energie. Aproape că-mi venea să leşin. Am fost uluit de ea. Nu ştiam ce se petrece.

— Ce-i asta? am zis eu, clătinându-mă.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat Abbas.

Vădea o îngrijorare potolită, dar imperioasă. Şi-a pus o mână pe umărul meu ca să mă susţină.

Nu am putut să-i explic. Mi-am fluturat mâinile prin aer, încercând să comunic. Şi, brusc, a părut să înţeleagă. Chipul îi arăta trist şi îndurerat. Când a vorbit, a zis cu glas scăzut:

— Sunt trandafirii.

— Nu, nu…, am început eu.

Credeam că nu explicasem ca lumea.

Însă, spre uluirea mea, mi-am dat seama că avea dreptate. Era parfumul trandafirilor, mirosul lor vag, dar foarte dulce, care se revărsa asupra simţurilor mele amorţite cu aceeaşi putere ca un narcotic.

Am rămas acolo multă vreme, până când umbra s-a mutat şi am simţit căldura soarelui pe piele. Eram

atât de sensibil, că razele soarelui mi-au provocat usturime şi o eczemă care a ţinut zile în şir, dar nu am vrut să mă mişc de acolo când Abbas a încercat să mă ducă înăuntru.

— Ar trebui să ai grijă, mi-a spus el. Soarele va fi tot aici şi mâine.

— Încă un pic, te rog. Vreau să-l simt acum.

De atunci, am ajuns să îndrăgesc grădina şi cred că şederea mea la odihnă afară, la umbră, dar bucurându-mă de căldură, cu pielea însufleţită şi alertă la cea mai mică adiere de vânt, a fost la fel de eficace precum oricare dintre medicamentele care mi s-au administrat. Alifa îmi povesteşte despre trandafiri şi îmi las ochii să zăbovească pe culorile lor. Abbas îmi explică un pic despre diversele plante pe care le cultivă acolo, flori şi plante medicinale, şi încep să apreciez grija cu care le-a aranjat şi felul în care le adăposteşte zidul de piatră, permiţându-le existenţa.

În partea stângă, într-unul din şănţuleţele groase, cu mortar care lipeşte pietrele din zid, e sculptat ceva cu un minunat scris de mână. Alfabetul îmi este familiar, dar cuvintele sunt străine. E persană, mi-a zis Abbas, un vers de poezie care spune: „*Dacă există raiul pe pământ, acesta este, acesta este, acesta este*“. Mi-a spus că acest cuvânt, *pairidaeza*, e din persana veche şi iniţial se referea la un spaţiu înconjurat de ziduri, o grădină. Aşa că, în primele săptămâni în acest loc, am ajuns să înţeleg că nu toate spaţiile închise sunt închisori şi că unele sunt aşa pentru siguranţă: unele sunt sanctuare.

*

Acum, în timp ce scriu, stau acolo, ferindu-mă de soarele după-amiezii. Alifa se joacă în pragul uşii, un joc ce pare să-i ceară să sară cu ambele picioare peste prag, întâi într-o parte şi apoi în cealaltă. S-a jucat în casă până când tatăl ei a mustrat-o că face prea multă gălăgie şi a trimis-o afară. Cred că s-a obişnuit cu prezenţa mea în casa ei şi, în loc să mă vadă ca pe un rival ce se luptă pentru atenţie, începe să mă privească mai degrabă ca pe o altă sursă de atenţie.

— De-a ce te joci? o întreb.

— Trebuie să trec râul fără să mă ud.

— Dar de ce nu înoţi?

— Nu ştiu să înot.

— Nici eu, îi mărturisesc.

Mai ţopăie aşa o vreme, iar eu scriu pe fundalul sonor al picioarelor ei care lovesc uşor pământul. Alifa numără cu voce foarte scăzută în timp ce sare. Când sesizez că tace din nou, ridic ochii şi o văd stând lângă mine, privindu-mă.

— Ce scrii? mă întreabă.

— Povestiri, îi răspund.

— Îmi spui şi mie una?

Mă uit în jos la caiet.

— Nu una dintre astea. Poate o să scriu altceva pentru tine, mai târziu.

Răspunsul pare să o mulţumească şi se întoarce la jocul ei.

Ce ciudat e să mă odihnesc aici, extrem de conştient de parfumul florilor în nări şi privind un copil care se joacă în pragul casei, şi totuşi să-mi îndrept mintea spre locuri atât de sumbre. Sunt lucruri despre care mi-e greu să scriu. Am impulsuri dificil de împăcat. Vreau să-ţi spun ce mi s-a întâmplat, dar există o forţă mai puternică, ceva asemănător cu ruşinea, care caută să mă convingă să păstrez tăcerea, să îngrop adânc istorisirea înăuntrul meu şi să o las în întuneric. Acesta este cursul mai lesnicios, îmi spune trupul meu. Însă nu mă încred în acest imbold, astfel că, deşi e greu, îţi voi spune povestea, cât de bine pot, şi îşi voi povesti despre:

Închisoarea

Îţi voi spune despre ea pentru că vreau să ştii pe unde am fost. Mă îndurerează să mă gândesc că nu ştii nimic despre viaţa mea. E o dorinţă egoistă, ştiu, pentru care nădăjduiesc că mă vei ierta. Mai presus de toate, trebuie să înţelegi că nu vreau să crezi că am suferit din cauza ta: nu am suferit din cauza ta. Tu n-ai putea să mă faci să sufăr niciodată. Există rău în lume, care ne găseşte şi care nu izvorăşte din tine şi din mine.

Închisoarea în care am fost dus se află la mulţi kilometri de aici. Un drum lung spre sud, la câmpie. Acolo, pământul are altă culoare; nisipul e mai pal. Însă am văzut foarte puţin din acel ţinut. Celula noastră era o încăpere din beton cu tavan jos. Existau nişte lespezi din ciment, ridicate, cu găuri perforate pe fiecare parte, astfel încât să putem fi legaţi cu lanţuri de ele. Multă vreme nu am putut să mă ridic în picioare în celulă. Lanţurile erau grele şi îmi săpau adânc în piele când eram nevoit să stau pe ele. Erau zece astfel de lespezi, în două şiruri apropiate, dar uneori bărbaţii din celulă erau unsprezece, paisprezece sau şaptesprezece, iar cei care nu aveau o lespede erau înghesuiţi pe jos între ele şi puşi în lanţuri acolo.

Prima mea amintire e mirosul. Eram confuz când am ajuns şi aveam dureri mari din cauza bătăilor, dar când m-au cărat în celulă, duhoarea de acolo m-a trezit şi am încercat să mă trag înapoi, împingându-mă în cei care mă cărau. Aerul era stătut, de la izul de vomă, fecale şi transpiraţie, şi nu-l suportam. În prima zi am vărsat întruna, până când stomacul mi-a secat şi am ajuns să vomit doar aer şi salivă. Mă străduiam să scap de gustul din gură, dar în cele din urmă nu am mai putut să strâng nici salivă. Mirosul mi se agăţa de gâtul uscat şi părea să-mi pătrundă în fiecare părticică din trup. Se îmbiba peste tot, până la saturaţie. E adevărat, cu timpul, ajungi să te obişnuieşti cu el, dar chiar pe măsură ce se obişnuieşte cu el, corpul îl învaţă atât de bine, încât devine imposibil de uitat. Senzaţia e copleşitoare şi nu lasă loc pentru nimic altceva. Până în ziua aceea din grădina lui Abbas, când am devenit conştient prima oară de prezenţa trandafirilor, uitasem cum era să ai simţul mirosului. Chiar şi acum, cu toate că simţurile mi se vindecă lent, în unele dimineţi mă trezesc şi descopăr în nări şi în gură duhoarea aceea stătută şi mă umplu de spaimă până îmi dau seama unde mă aflu şi mirosul urât, doar o fantomă din mintea mea, dispare.

Cel mai rău era în arşiţa verii, când, dacă eram mulţi legaţi în lanţuri de pardoseala tare, aerul sufocant devenea greu de respirat. Rareori eram scoşi în curte. Înăuntru, stăteam nemişcaţi şi încercam să respirăm încet, profund. Era o sufocare nemiloasă. O singură ferestruică, zăbrelită, plasată sus pe zid,

asigura aerisirea. Însă în nopţile de iarnă, fără căldura păturilor, doar în cămăşile subţiri din închisoare apărându-ne de ger, tremuram şi îngheţam.

Locul acela era o pepinieră de boli. Apa care ni se dădea era puţină şi murdară, iar toaleta era o gaură neacoperită dintr-un colţ, înconjurată de straturi de fecale. Trăiam laolaltă cu şobolanii şi muştele. În decursul anilor, am fost mereu bolnav şi nu erau medicamente pentru noi. În câteva zile, corpul mi s-a acoperit de o eczemă şi noaptea mâncărimea era insuportabilă, mai ales în tălpi, unde nu puteam să ajung. Mi le frecam de pardoseală ca să-i alin chinul, deşi uneori nu făceam decât să-l înrăutăţesc. Trăgeam de lanţuri pentru ca durerea să-mi ia gândul de la mâncărime. Unde mă scărpinam, pielea mi s-a preschimbat într-o crustă groasă, până când am căpătat pe faţă aceleaşi urme pe care le vedeam la ceilalţi deţinuţi, cruste de culoarea mierii care ni se întindeau pe bărbie şi în jurul nasului.

Familia mea nu a venit. Am trăit multă vreme în suflet cu speranţa că s-ar putea să vină, până când am ştiut în sfârşit că era o speranţă înşelătoare. Până la urmă, un adevăr dur nu e la fel de crud precum speranţa fără temei. Şi, deşi mă învinuiam pentru prostia mea, am ajuns să înţeleg că nu veneau deoarece erau împiedicaţi sau fiindcă nu ştiau unde sunt. Îmi cunoşteam tatăl. Oricât l-aş fi nemulţumit, nu m-ar fi abandonat. Însă oamenilor puternici le e uşor să facă astfel de lucruri, să-şi facă duşmanii să dispară, chiar dacă duşmanii lor sunt nişte copii. Poate că alor mei li s-a spus aceeaşi minciună pe care poliţistul mi-o spusese mie: că voi fi omorât. Poate că m-au jelit, s-au rugat pentru mine. Poate că au făcut o petiţie, solicitând să le fie înapoiat corpul meu neînsufleţit, ca să mă poată îngropa.

Închisoarea

Mai presus de orice, închisoarea m-a învăţat că în lume există oameni răi. Răul există în noi toţi – nu cred că ştie cineva de ce anume e în stare dacă s-ar găsi în împrejurări extreme. Nimeni nu poate să spună că nu ar face rău. Sunt locuri care nasc gânduri şi fapte rele în oricine merge acolo. Dar asta nu e tot. Sunt, de asemenea, oameni care par să se fi născut fără capacitatea de a avea remuşcări şi care îşi găsesc plăcerea doar când le provoacă suferinţă altora

Dintre bărbaţii pe care i-am cunoscut la închisoare, unii, cu timpul, s-au purtat bine cu mine Unii chiar mi-au devenit prieteni – însă mai târziu, mult mai târziu. La început, a fost nevoie să aflu că pentru a avea încredere, trebuie mai întâi să înveţi să nu ai încredere. Când am sosit acolo, eram prea tânăr, prea necopt ca să fiu altceva decât o victimă. Ce-aş fi putut să-mi imaginez despre rău, cu copilăria pe care o cunoscusem?

Prima mea lecţie a fost întruchipată de un bărbat, Salim Mahmud. Avea fabrici în Mardan şi Peshawar. Omorâse un om, un muncitor de-al lui, în urma unei certe. Se ţinuse după el până acasă şi îl omorâse chiar la uşă, aşa se spunea. Era în celulă când am ajuns eu şi a fost limpede, curând, că fusesem adus în spaţiul lui.

Eram un copil pe atunci. Plăpând şi neştiutor în ce priveşte lucrurile pe care şi le pot face bărbaţii unul altuia. Sunt sigur că mi-a văzut clar slăbiciunea. S-a împrietenit cu mine şi mi-a spus că mă va ocroti, că voi avea nevoie de un prieten dacă aveam de gând să supravieţuiesc. Îi făcea plăcere să deţină controlul. Îi făcea plăcere să joace astfel de jocuri, să-mi câştige încrederea şi apoi, prin acte de violenţă incalificabile, să mi-o distrugă. Nu voi rosti cuvintele. Am fost la cheremul acelui om prea multă vreme.

În final, am avut doar noroc că nu a stat mult printre noi. Avea prea mulţi bani, prieteni care să-i plătească eliberarea de îndată ce a ispăşit minimum de pedeapsă. Nu intenţionez să-l compar cu tatăl tău – nu sunt la fel –, însă un singur aspect mi s-a părut familiar. Bărbatul acela nu avea accese de mânie, aşa cum are tatăl tău – era de un calm înspăimântător –, dar chiar şi în lanţuri, avea o aură de putere. Lăsa senzaţia că lumea va fi aşa cum voia el să fie. Şi el voia ca lumea să fie un loc tenebros: îi manipula pe ceilalţi, făcându-i să sufere, pentru ca acel ceva din el să fie satisfăcut.

*

Nu era vorba doar de ceilalţi deţinuţi. Şi gardienii ne băteau, iar din cauza lanţurilor nu puteam să ne

apărăm.

Uneori, ne scoteau din lanţuri şi ne duceau în altă încăpere, unde eram torturaţi. Ne ţineau braţele la spate, trăgându-le în poziţii insuportabile, şi le legau strâns. Încă mă mai dor braţele şi spatele, muşchii şi tendoanele silite să ia forme pentru care nu au fost menite. Tot restul vieţii va exista ceva diform la mine. Uneori, ne agăţau de glezne şi cu o trestie ne tăiau în tălpi. Sau, cum stăteam atârnaţi, luau fire ataşate la o baterie şi ni le fixau pe piept, pe burtă sau pe organele genitale, ca să vadă cum ne contorsionăm spasmodic. Să ne audă gemetele, sunetele care se înălţau din cele mai adânci abisuri ale fiinţei noastre. Îmi amintesc cum mi-am muşcat limba odată, cum mi s-a umplut gura de sânge, revărsându-mi-se în gât şi în nas, de nu mai puteam să respir, însă chiar şi în timp ce mă înecam, şocurile au continuat şi nervii mi se crispau.

Fiecare nerv din corp îţi spune să te fereşti de durere, dar ei nu ne îngăduiau nici o portiţă de scăpare. Un sentiment groaznic de neputinţă creştea tot mai mult, de parcă trăgeam o gură mare de aer şi nu mai puteam să mă opresc. Spaima m-a copleşit cu totul şi într-un ungher ascuns al minţii mele am simţit cum se încheagă o beznă, ceva uriaş şi nenumit.

Chiar şi câteva minute de tortură par să dureze o veşnicie. Îmi amintesc amănunte stranii. Mirosul de *paan*[1] din răsuflarea lor. Un cleşte de metal de pe o masă. Pot încă să mi-l imaginez şi gândul îmi dă fiori: oţelul era înnegrit şi pătat, rugina îl împestriţa la îmbinarea lamelor ca muşchiul. Voiam ca totul să ia sfârşit. Mă gândeam că da, aş putea să îndur acest moment, această durere, poate şi pe următoarea, dacă ei s-ar opri. Şi apoi agonia mi se zvârcolea din nou în trup şi îmi pierdeam cunoştinţa, după care îmi reveneam lent în simţiri. Mă întrebam câte zile fusesem torturat, doar ca să aflu, când eram dus înapoi în celulă, că nu lipsisem mai mult de o oră sau două.

La început, credeam că făceau asta ca să mă pedepsească pentru ceea ce săvârşisem, aşa că o vreme am acceptat durerea. Cât de necredincioasă mi-ar fi inima dacă te-aş dezamăgi acum, dacă mi s-ar părea că nu meriţi să sufăr pentru tine. Îi rugam pe gardieni să mă ierte.

Însă ei nu făceau discriminări între deţinuţi. Păreau să-l aleagă pe unul sau pe altul aproape dintr-o toană. Nu ne strigau pe nume, nu ne certau pentru crimele noastre şi am ajuns să înţeleg că nu ne pedepseau. Nu le păsa cine eram sau ce făcuserăm. Faptele lor nu erau dictate nici de dreptate, nici de pedeapsă, nici măcar de răutate, ci de ceva mult mai banal, mult mai cumplit. Pur şi simplu se plictiseau. Ne supuneau la torturi groaznice, trezeau teroarea şi agonia în ochii noştri doar ca să poată ei să scape, pentru puţină vreme, de plictiseala slujbei lor şi ca să-şi aducă aminte că nu erau ca noi, că timpul pe care noi îl petreceam la închisoare era al lor, că puteau să-l revendice şi să-l controleze după bunul lor plac.

Cunoaşterea acestui fapt mă distrugea. Rezistasem primele săptămâni deoarece credeam că exista o ordine a lucrurilor, indiferent că era dreaptă sau nedreaptă. Că suferinţa mea continua chiar şi după ce înţelesesem stupiditatea ei, absurditatea ei, a constituit o lovitură teribilă. Bezna pe care o simţisem închegându-se înăuntrul meu a crescut, enormă, şi m-a devorat. Nu aveam nici o apărare împotriva ei. Era

un lucru de nedescris. Simt că l-am cunoscut cât se poate de intim, şi totuşi nu am cuvinte să-i explic oroarea. Dacă, la început, mă luptasem împotriva lipsei de libertate, ca o pasăre care dă din aripi în colivie, pe urmă această luptă s-a potolit şi în cele din urmă a încetat. M-a cuprins o resemnare permanentă. Nu observam mai nimic. Corpul mi s-a umplut de silă faţă de el însuşi.

Mă gândeam la tine, dar gândurile îmi erau amare. Te invocam, imaginându-mi că păşeşti printre deţinuţi, că vii să te aşezi lângă mine, să-mi mângâi rănile şi să-mi ţii capul în braţe. Erai singurul meu refugiu, singurul gând care-mi aducea alinare în minte, şi mă gândeam la tine fără încetare, până când am înţeles că nu te voiam în locul acela, că ar trebui să te feresc de el şi să te păstrez doar pentru momentele cele mai tăcute, mai disperate, din întunericul nopţii, când puteai să mergi prin celulă nevăzută şi să nu fii murdărită de ea. Erai singurul bun din viaţa mea şi îţi ocroteam numele de parcă ar fi fost sfânt.

E greu să încerc să rememorez toate astea acum. Ordinea evenimentelor e neclară. Nu pot să delimitez anii şi să-i aranjez cronologic. Ştiu că a venit o vreme când doar amintirea ta nu mai putea să mă salveze. Mă gândeam că n-o să te mai văd, iar vizitele tale din închipuirea mea au început să-mi aducă mai mult suferinţă decât alinare. Întunericul mă devora. Mintea îmi era neagră. A început să nu-mi mai pese dacă trăiesc sau nu şi, după un timp, am început să tânjesc, din ce în ce mai puternic, după moarte: fiecare părticică din corpul meu jinduia după eliberarea adusă de moarte. Această nevoie a persistat atât de multă vreme, încât a şters din mine aproape orice altă dorinţă. Aveam nevoie să mă eliberez din închisoare, să fiu salvat de pedepse, iar moartea părea singura scăpare. Dacă ar fi existat o modalitate uşoară şi sigură de a muri, aş fi pus-o în practică.

*

Chiar şi aceste amintiri încep să devină neclare. Sunt oribile, dar chiar se estompează. E ciudat, credeam că intensitatea acelei perioade va fi mereu prezentă. Aproape simt că ar trebui să mă agăţ de ele, să ţin minte ce mi s-a făcut. Dar deşi suntem creaţi astfel încât să ne vindecăm sau, cel puţin, să supravieţuim, să uităm, suferinţa mi-a întipărit profund în minte anumite tipare de gândire şi cred că o parte din sechele nu se vor vindeca niciodată, nici măcar după ce amintirile vor fi pălit de mult.

1. Preparat tradiţional indian care se mestecă, asemenea tutunului, obţinut din frunze de betel în care se pune un amestec de diverse condimente.

Caietul

Cât îmi place hârtia asta! Abbas mi-a dat acest caiet. A cumpărat mai multe pentru Alifa, ca să le folosească la şcoală. Erau puse într-un teanc la capătul unui raft din bibliotecă. A intrat într-o zi şi m-a găsit ţinând o carte, răsucind-o în mâini, trecându-mi degetele, cu vârfurile încă pline de cicatricele arsurilor, peste suprafaţa aspră.

— Ştii să citeşti şi să scrii? m-a întrebat el.

— Un pic, i-am zis.

Nu mai scrisesem din copilărie. Singurul text pe care-l citisem era Coranul.

— Ai fost la şcoală?

— Nu. Am învăţat la moschee. Făceam ore câteodată, după rugăciuni.

— Arată-mi, mi-a cerut el. Poate că o poţi ajuta pe Alifa la teme.

Pe urmă, după ce am încercat să-mi silesc mâinile betege să controleze pixul, chinuindu-mă să formez literele care cândva se aşterneau cu uşurinţă, a zis:

— Sau poate că Alifa ar putea să te ajute pe tine.

Am reînvăţat să scriu. Aproape că uitasem şi a fost chinuitor să ţin pixul în mână mai mult timp. Degetul mare mă furnica amorţit şi palma îmi înţepenea în contorsionări agonizante, de trebuia să-mi masez încheietura mâinii ca să-mi descleştez palma. Însă cei doi profesori ai mei, unul în vârstă şi unul tânăr, au avut răbdare cu mine, iar lecţiile luate cu mult timp în urmă nu îmi dispăruseră cu totul din minte. În curând am fost în stare să scriu cu Alifa. E adevărat că încă mă mai doare mâna când exersez, că trebuie să fac pauze dese şi să-mi întind degetele înainte de a lua din nou pixul în mână, pentru a scăpa de crampe, dar procesul aşternerii cuvintelor pe hârtie îmi face atâta plăcere, încât nu mă deranjează disconfortul care-l însoţeşte. În aerul răcoros al dimineţii, durează puţin până când începe să curgă pasta din pix şi mi-l plimb pe piele până când apare, căci nu vreau să stric paginile caietului până nu pot să scriu pe ele fără mâzgăliturі.

Şi, oh, caietul: coperta din carton e vopsită în violet, precum cerul în amurg, în ultimele clipe dinaintea lăsării întunericului. Hârtia e confecţionată manual, amestecul a fost presat şi apoi uscat la soare înainte de a fi tăiat în foi şi legat în formă de caiete. Paginile poartă urmele fabricării lor şi în textura fiecăreia există, de bună seamă, înregistrat vreun semn al persoanei care le-a făcut. În hârtie sunt aşchii fine de lemn fărâmiţat, iar fibrele străbat suprafaţa asemenea rămăşiţelor fosilizate ale creaturilor pe care le găseam în stânci, la marginea drumului. Vârful tare al pixului se mişcă plăcut pe ele. De-a

lungul cotorului, s-au dat trei găuri şi foile libere sunt legate cu sfoară aspră. Sfoara e lungă, astfel încât să poată fi înfăşurată în jurul caietului ca să-l lege; acum atârnă liberă, în timp ce scriu în foile deschise.

E un lux minunat să-l am şi cea mai mare plăcere a mea de peste zi e să stau cu caietul în faţă, fie în livadă, fie aici în grădină, şi să scriu niţel. Uneori, mă opresc pentru a netezi foaia cu mână, trecându-mi-o peste noul firicel de pastă, şi atenţia mi se îndreaptă o clipă asupra detaliilor fizice ale paginii, asupra hârtiei, a frumuseţii şi consistenţei ei, şi mă pomenesc că mă las purtat de gânduri, pierzându-mă o vreme, şi când mă trezesc, durează câteva clipe până îmi aduc aminte unde mă aflu sau cum de mă aflu acolo.

*

Cât de uşor trec aceste zile! Lunile se scurg lin; abia dacă le simt trecând. După lentoarea timpului din închisoare, asta e o surpriză. Timpul nu mai e insuportabil, a devenit o alinare, la fel de moale ca o pătură. Aş putea să-l petrec dormind şi tot aş fi mulţumit. Abbas m-a încurajat întruna să-mi folosesc timpul atât pentru a citi, cât şi pentru a scrie – crede că asta îmi va alunga plictiseala recuperării –, dar adevărul e că nu mă plictisesc. Plictiseala e ceva ce nu mai simt. A dispărut, pierdută în timpul acelor ani de nemişcare forţată. Aş putea să privesc cerul toată ziua şi să inspir aerul şi niciodată nu m-aş mai plictisi de asta. E de-ajuns, mai mult decât de-ajuns, că nu sufăr.

Oricum nu aş putea să citesc mult timp, dar pe măsură ce îmi recapăt energia, se reduc şi durerile de cap. Acum îmi vine mai uşor să citesc. Abbas are foarte multe cărţi în birou, mai multe decât am văzut vreodată. Rafturi din lemn lustruit acoperă doi pereţi, de sus până jos, şi sunt pline de cărţi scrise în multe limbi. Nu-mi vine să cred că le-a citit pe toate.

— Cum e posibil să citeşti atât de multe cărţi? îl întreb.

— Începi cu una, zice el. Şi apoi treci la următoarea. Şi, *Insha'Allah*[1], viaţa ta va fi lungă.

În casa lui există tratate de istorie şi filozofie şi multe volume de poezie. Unele îi poartă numele, deşi sunt prea grele pentru înţelesul meu. În orice caz, cărţile care îmi plac cel mai mult sunt cele despre natură. I-am citit cărţile despre grădinărit, care sunt pline de ilustraţii frumoase, înfăţişând flori pe care nu le recunosc. Are chiar şi o carte scrisă în engleză, care povesteşte despre toate păsările şi, deşi alfabetul îmi este străin, cu ajutorul pozelor şi cu Abbas pe post de traducător, învăţ cât pot.

Saba, draga mea, lasă-mă să-ţi povestesc despre:

1. Cu voia lui Allah (în arabă, în orig.).

Rândunicile

N-aş fi crezut niciodată că există atât de multe feluri, până când nu m-am uitat în cartea aceea. Sunt nenumărate pagini despre ele, atât de multe, că am rămas nedumerit şi nu am ştiut care dintre ele înfăţişa rândunicile noastre: dacă acestea erau cele denumite rândunici roşcate sau, poate, rândunici de apă.

Însă am stăruit şi m-am uitat cu mare atenţie la amănunte şi, în cele din urmă, printre imagini am văzut una cu o mască albastră la ochi şi o coroană ruginie pe cap şi acum ştiu că rândunicilor care zboară printre pomii din livada noastră li se mai zice şi „cu coadă sârmoasă“. Penele din coada lor sunt lungi, îţi aduci aminte, ca nişte filamente fine care le urmăresc în zbor, de parcă s-ar afla la capătul sforii lungi a unui zmeu, fiind vizibil numai cel mai îndepărtat fir, când străluceşte în soare.

Potrivit cărţii, sunt păsări solitare, aşa că, bănuiesc, e neobişnuit să vezi atât de multe câte avem noi aici. Îşi fac cuibul lângă apă şi, prin urmare, vin cu siguranţă de la lac, probabil de-a lungul canalului de irigaţie, urmărind firul apei pentru a se hrăni cu insectele care zumzăie printre pomi.

S-au obişnuit cu prezenţa mea aici în fiecare dimineaţă. Zboară iute, cu scânteieri de alb şi albastru, în timp ce se năpustesc şi virează tot mai aproape, încât uneori aud doar bătaia clară a unei aripi lângă ureche când una îşi schimbă brusc direcţia în plin zbor, ca să mă ocolească. Sunt atât de rapide, atât de precise în zborul lor, ca nişte mici miracole în aer.

Într-o zi, pe când zăceam în celulă într-o stare de prostraţie, cu ochii aţintiţi în tavan fără a vedea nimic, am zărit o pâlpâire a luminii de la fereastră. Nu sunt sigur de câtă vreme mă aflam acolo. De multe luni, cu siguranţă, deşi s-ar fi putut la fel de bine să fi fost de o viaţă întreagă. Era într-una din cele mai întunecate săptămâni ale minţii mele. Însă pâlpâirea luminii: ţi-am spus că fereastra era mică şi plasată foarte sus pe perete, iar de unde stăteam nu puteam să văd cerul. Totuşi, exista acel pâlpâit acolo, de parcă soarele era un bec prin care curentul trecea intermitent sau o lumânare suflată de vânt. Prea brusc, prea complicat ca să fie un nor. Poate că o văzusem de multe ori, fără să mă gândesc nici măcar o dată la semnificaţia ei. De data asta, însă, ceva adânc din mine s-a deşteptat, prima senzaţie a unei vechi familiarităţi. Aşa că am stat cu ochii pe fereastră şi pe pata piezişă de lumină pe care o arunca pe perete, aşteptând ca pâlpâirea să se repete. Şi când s-a întâmplat, am văzut trecând o umbră, prea repede ca să lase o formă.

Atent acum, m-am ridicat în capul oaselor. Ştiam ce e. Ştiam, dar mintea mea nu voia să-şi aducă aminte. Am stat aşa multă vreme, creierul meu căutând ceva ce era chiar acolo, foarte aproape de suprafaţă, până când sentimentul de familiaritate a crescut şi a devenit copleşitor, până când în sfârşit am

fost în stare să numesc ceea ce văzusem ca fiind o pasăre şi am fost sigur, pur şi simplu sigur, că era exact fâlfâitul pe care îl făceau rândunicile când ajungeau pe creanga pe care se cocoţau. O plonjare şi o frânare, o strângere a aripilor când aterizau.

Erau rândunici care-şi aveau cuiburile sub streşinile închisorii. Era chinuitor să nu le pot vedea, dar îmi închipuiam cuiburile, blide îngrijite căptuşite cu lut. Nu erau rândunicile pe care le ştiam eu şi o vreme am crezut că poate erau doar drepnele sau lăstuni. Dar uneori, în curte, apucam să zăresc fugar vreuna ridicându-se deasupra zidului şi puteam să o recunosc.

De atunci încolo, când eram scoşi din celule şi siliţi să mărşăluim, în lanţuri, în jurul curţii pline de praf, îmi lungeam gâtul, clipind spre lumină, uitându-mă după rândunici. Adesea, mă împiedicam, oprind mărşăluirea, şi eram bătut, mi se spunea să fiu atent pe unde merg. Însă nu puteam să mă uit în pământ. Ochii mei se chinuiau să se uite în sus, lacomi să vadă păsările, chiar dacă zburau foarte sus şi erau doar nişte mici pete întunecate, profilate pe albastrul cerului. Iar când îmi înălţam capul şi le vedeam zburând libere, în suflet aveam un sentiment pe care nu-l mai cunoscusem de multă vreme. Era bucurie şi era cel mai dureros lucru pe care l-am simţit vreodată, fiindcă îmi amintea de tot ce nu mai aveam. Însă acum aveam doi vizitatori la închisoare: pe tine, în clipele de taină, şi rândunicile. Două secrete de apărat, doi stâlpi de care să mă sprijin şi, echilibrul fiind astfel asigurat, a început să se nască speranţa că poate aveam să supravieţuiesc acelor zile.

Livada

A sosit anotimpul musonului. Nu ajunge pe deplin aici, sus la noi, deasupra văii. Însă aerul a devenit mai umed şi de pe versantul muntelui văd norii, joşi şi grei, peste câmpiile îndepărtate. E un anotimp ciudat să mergi pe jos, căci într-o zi pământul e foarte uscat, pentru ca apoi, a doua zi, jumătate din drum să dispară în urma unei averse neaşteptate.

Mă întreb ce crezi despre mine când citeşti asta. Despre calmul meu. Par împăcat cu tot ce s-a întâmplat? Par să nu simt nici un strop de mânie?

Ascultă: am cunoscut un bărbat la închisoare, Ibrahim Jamal. Când a ajuns la noi, era înalt, moleşit de bogăţie, cu carnea grea pe trup. Transpira abundent la căldură, i se uda cămaşa şi îi lucea fruntea. Fusese condamnat pentru omor, deşi el nu recunoştea acuzaţia. Era o acuzaţie falsă, zicea el, adusă de o familie care purta o duşmănie de moarte familiei lui. Prin încarcerarea sa, era luat ostatic până când se putea ajunge la o înţelegere financiară. Poate că era adevărat ce spunea; erau şi alţii în închisoare cu asemenea poveşti. Gardienii nu îl tratau nedrept.

Din clipa în care a intrat în celulă, a vorbit cu mânie de duşmanii săi, de cei despre care credea că au complotat să-l distrugă.

— N-am omorât pe nimeni, zicea el. Însă ei m-au transformat într-un ucigaş.

Era măcinat de fantasmele răzbunării. Noaptea, îmi bolborosea crimele lor şi urgia pe care avea să o abată asupră-le, drept răsplată. Debita amănuntele pedepselor imaginare cu o fervoare care mă tulbura. Era ca un lucru fizic înăuntrul lui şi îi devora mintea. Un alt deţinut i-a spus să se încreadă în Allah, care avea să-i pedepsească pe duşmanii săi pentru păcatele lor. Însă Ibrahim Jamal şi-a ridicat degetul, care tremura de mânie când l-a apropiat de faţa deţinutului. „*Fiecare fărădelege e răzbunată pe pământ*“, a spus el.

Aşadar, printre cei neputincioşi proliferează visurile de putere. În doi ani, închisoarea l-a răpus. A fost eliberat, dar bărbatul care a plecat de acolo nu mai era robust. Fizic, suferise: trupul său odinioară voinic era acum sfrijit şi pielea de pe trunchi îi atârna cutată şi lăsată. Însă, mai mult decât atât, devenise umbra întunecată a unui om, paranoic şi neîncrezător. Credea că unelteam împotriva lui, că încercam să-i otrăvim mâncarea. Toanele sale erau imprevizibile, schimbându-se într-o clipă de la prietenie la violenţă, obsesia îl ruinase; visurile sale făuriseră o lume nouă şi plecase să locuiască în ea. Vedea acea lume pretutindeni, iar realitatea îi scăpa.

Este adevărat că şi eu am fost mânios multă vreme, mai întâi pe aceia pe care îi învinuiam pentru

încarcerarea mea. Ura faţă de tatăl tău m-a chinuit ani în şir. Şi, în confuzia mea, eram supărat, de asemenea, pe familia mea, pentru că nu mă căutau, şi eram supărat şi pe tine, că nu-l rugai pe tatăl tău să afle unde eram. Nu credeam că era posibil ca tu să ştii, şi totuşi să nu-l convingi să i se facă milă de mine. Acum înţeleg, desigur, că şi dacă ai fi ştiut, nu ai fi putut să faci nimic.

Furia s-a domolit. Nu am deloc dorinţa de a căuta răzbunare. Nu cred că asta se datorează vrunui lucru pe care l-am făcut. Cred că am fost pur şi simplu norocos şi furia nu m-a copleşit. Poate că am ajuns să înţeleg că nu era reală. Şi, în timp ce îţi scriu, ultimele resentimente se potolesc. Caut doar liniştea. Caut să fiu un om mai bună decât sunt.

Nu regret nici măcar că am fost la închisoare. Ar fi lipsit de sens să o fac: vieţile noastre sunt frunze în vânt, pe care Allah le poartă unde vrea. Zilele se scurg după voia sa şi eu accept asta. Însă regret, totuşi, dintr-un singur motiv, aceşti ani. Îi regret pentru că am fost despărţiţi, pentru că nu am fost cu tine şi tot ce ar fi putut să fie între noi nu a fost îngăduit să existe. Regret, căci nu putem avea acel timp înapoi.

Poate că o să mă crezi nebun. Poate că ai lăsat trecutul în urmă şi orice regrete ai fi avut au fost date de-o parte, fiindcă nu le vezi rostul. Timpul alină toate suferinţele, se zice, şi e inutil să te gândeşti prea mult cum ar fi putut să-ţi fie viaţa. Ni s-a dat o singură viaţă şi o viaţă e de ajuns. Cui îi folosesc astfel de regrete? Ce realizează ele, în afară de a ne aduce nefericire?

Ascultă: simt regret pentru că iubirea e nepreţuită şi nu doresc să-i neg valoarea. Fiindcă ştiu ce-ar fi putut să fie, dacă eu şi tu am fi fost împreună. Cât tânjesc încă după anii aceia! Ne-au fost răpiţi şi nu ne pot fi redaţi. Dar ei sunt peste măsură de preţioşi şi voi fi loial iubirii pe care am simţit-o pentru tine, nu o voi da deoparte. Dacă nu aş simţi păreri de rău pentru această iubire, i-aş uita valoarea, nu aş păstra nimic demn de ea.

Tânjesc în fiecare zi după ceva ce nu voi avea niciodată şi învăţ să trăiesc cu acest dor. Nu e mai bine aşa decât să uităm? Să ne înfruntăm regretele aşa cum sunt, să le cunoaştem măsura, să ştim valoarea a ceea ce am pierdut?

Cascada

Îţi aminteşti colţul din piaţă unde se vindeau păsări? Culoarele înguste formate de cuşti se înălţau până hăt sus, fiecare cuşcă ticsită de păsări – douăzeci, cincizeci sau o sută. Era un miros stătut, de pene, iar cântecul lor era asurzitor. Când eram copil, păsările, zgomotul şi viaţa lor petrecută hârşâindu-se de cuşti mă încântau nespus când mergeam pe acolo cu prietenii. Ne treceam mâinile de-a lungul cuştilor grosolane, simţind cum vibra metalul şi cum reacţionau păsările, iar apoi negustorul ţipa la noi şi o ştergeam de-acolo. Sau ne provocam unul pe altul să ne băgăm degetele în găurile cuştilor, ca să ne ciugulească păsările. Unul dintre noi era întotdeauna zgâriat sau muşcat zdravăn, până-i dădea sângele şi, uneori, izbucnea în lacrimi.

La marginea acestui loc, la intrarea în piaţă de pe acea latură, pe unde trecea lumea, îşi avea masa un ghicitor. Pe masă era cocoţat un papagal, deoarece se credea că păsările astea ştiu viitorul. Pentru câteva rupii, ghicitorul îşi aşternea cărţile şi pasărea alegea una. Pe atunci, nu mi se părea nimic dubios, dar acum îmi aduc aminte că pasărea era legată de masă cu un mic fir de plastic, vârât prin tăblia mesei şi strâns în jurul unei gheare. Dacă e adevărat că pot să vadă viitorul, atunci îmi e milă de al lor. Nici o fiinţă nu e făcută să fie ţinută în cuşcă.

Timpul se scurge mai lent în astfel de împrejurări. Zilele deveneau nesfârşite, iar boala sau pedepsele le făceau să se scurgă încă şi mai încet. Au fost nopţi groaznice, care păreau să dureze o veşnicie, nopţi când credeam că am adormit şi apoi mă trezeam, fie din cauza căldurii, fie din cauza greţurilor, şi descopeream că trecuseră doar câteva clipe. Mă trezeam de o sută de ori pe noapte, fără ca zorii să fie mai aproape. Însă, pentru a compensa teroarea orelor, şi corpul îşi încetinea ritmul. Bătăile inimii mi-au slăbit până la un puls nedesluşit. Mă retrăgeam în mine însumi şi gândurile mi se dilatau, extinzându-se în spaţiile goale. Veneau la fel de încet precum gheţarii care coboară de pe înălţimile munţilor Hindu Kush.

În acea primăvară, am zăcut pe pardoseala celulei într-o stare de prostraţie, abia respirând şi visându-mi gândurile buimace. Aerul era atât de dens, că nici unul dintre noi nu avea destulă energie să mişte nici măcar un deget. Aveam gura uscată şi ne durea capul. Amintirile despre familia mea şi gândurile despre tine se amestecau în dezordine laolaltă, până când pluteam în derivă, pierdut în ele, fără să am habar unde mă aflu. Petreceam ore în şir în această stare, cu conştiinţa scufundată, fără să mă ridic la suprafaţă după aer. În decursul anilor, aveam să văd cum unii dintre deţinuţi se retrăgeau tot mai departe în acele locuri, lăsând de fiecare dată acolo încă un pic din ei înşişi. Adăposteau în ei un vid, ca şi cum o parte esenţială din ei dispăruse, iar eu nu voiam să păţesc la fel.

Cu timpul, am învăţat să-mi disciplinez gândurile, să dau precizie amintirilor mele. Am început prin a-mi aminti oameni pe care-i cunoşteam, chemându-i la mine, imaginându-mi-i stând în picioare în jurul meu. Să le văd hainele şi gesturile, să le aud glasurile vorbindu-mi. Îi auzeam rostindu-mi numele. Vocea mamei, chemându-mă din livadă. Mă gândeam la tata, cu mustaţa lui care începea să încărunţească, şi la ridurile de pe chipul său, care se încreţeau când zâmbea. Îmi închipuiam mâinile lui de ţăran, bătătorite de muncă şi pline de pământ, întinzându-se să mă ridice, smulgându-mă din lanţuri şi eliberându-mă.

Încarcerarea are o anume goliciune. Nici o parte a ta nu poate rămâne ascunsă. Viaţa noastră, caracterul nostru sunt deschise şi dezgolite. Şi totuşi, în cele mai sumbre ocazii, mi te imaginam întrând pe uşă cu paşi neauziţi, picioarele tale mişcându-se cu uşurinţă printre trupurile deţinuţilor, prea graţioase ca să-i trezească. Mă chinuiam să-mi aduc aminte chipul tău şi, când imaginea lui nu-mi venea în minte, rememoram senzaţia lăsată pe umărul meu de capul tău, de buzele tale pe obrazul meu. Tu erai ultimul meu secret, primul stâlp de susţinere a supravieţuirii mele, şi nu voiam să renunţ la tine.

Iar apoi, când căldura devenea insuportabilă, îmi închipuiam cascada. Îmi aduceam aminte cum, după lecţiile de la moschee, eu şi prietenii mei urcam pe drumul de deasupra satului, unde curgea un pârâu rece ca gheaţa. Când s-a construit drumul, muncitorii au tăiat adânc în versant, lăsând o stâncă înaltă. Apa topită, care curgea pe pantă, erodase suprafaţa stâncii, creând o fisură cu un ochi de apă la bază. În zilele cele mai fierbinţi, apa era tot rece şi merita cu prisosinţă lungul urcuş până acolo.

Am parcurs acel drum în gând de multe ori. Îmi amintesc malul abrupt de la capătul satului, era nevoie să alergi un pic ca să-l urci şi să ajungi în vârf. Simţeam în picioarele înlănţuite greutatea adăugată a celor patru sau cinci paşi, înălţarea bruscă atunci când ajungeam pe creastă. Ţin minte cum arăta de acolo cărarea, şerpuind în sus, mai întâi la stânga şi apoi cotind la dreapta până ajungea sus, unde se întâlnea cu drumul. Cum, mai sus, pământul de pe suprafaţa lui se transforma în lamele de şist argilos, care ne alunecau sub tălpi. Îmi imaginez tufele de palmieri pitici care creşteau pe panta dealului, revărsându-se din solul nisipos. Cum, pe măsură ce ne apropiam de drum, urcuşul devenea o întrecere, unul dintre noi mergând la început puţin mai repede pentru a încerca să câştige teren, iar apoi restul răspunzând provocării, împingându-ne unul pe altul pentru a ocupa o poziţie mai bună, începând să alergăm, mai întâi în grup, dar pe urmă cel mai rapid desprinzându-se de cei mai înceţi sau mai mici, până când cel care avea cea mai mare forţă în picioare ajungea în vârf şi stătea pe drum, privind triumfător în jos la cei care avuseseră nevoie să se oprească pentru a-şi trage răsuflarea. Aud respiraţia rapidă, agitată, a prietenilor din jurul meu, strigătele şi râsetele lor, le simt umerii lângă umerii mei şi simt în palme pietrele, atunci când alunecam şi mă sprijineam de pământ ca să-mi recapăt echilibrul.

Neavând fraţi, mă distram în compania prietenilor. Nu mi-era frică de nimic când eram copil; eram cel mai curajos dintre noi, primul care se căţăra pe stânci, primul care se băga sub apa foarte rece pentru a-i simţi greutatea izbindu-mi-se de umeri. O să mă crezi lăudăros, dar cum poţi să negi, de vreme ce am avut curajul să te abordez în ziua aceea la piaţă?

Nu ştiam să înot – nu cred că vreunul dintre noi învăţase să înoate –, însă ochiul de apă nu era adânc,

iar dacă erai împins la fund de cascadă, erai ţinut doar o clipă lipit de roca netedă, pentru ca apoi să fii eliberat, azvârlit în apa puţin adâncă. Sau făceam şi noi trucul pe care-l văzusem cândva la unchiul meu – să îşi lege strâns cămaşa la încheieturile mâinilor, glezne şi talie şi să meargă prin apă. Când se uda, ţesătura umflată ţinea aerul înăuntru şi unchiul meu putea să se întindă pe spate şi să plutească uşor, săltând în sus prin apă.

Nu mă mai simt curajos. Copilul acela sociabil şi prea sigur pe sine a ajuns un bărbat solitar şi precaut. Mă agăţ de amintirile acelea despre joaca împreună cu prietenii mei pentru că sunt ultimele amintiri pe care le mai am din copilărie. Băieţelul care eram cândva mi-e străin şi uneori mă întreb dacă experienţele cumplite sunt de-ajuns pentru a schimba pe cineva – pentru a schimba fundamental firea cuiva, vreau să spun – sau dacă ele doar o atenuează şi ea rezistă acolo, dedesubt, şi se va reafirma cu timpul. Mă întreb dacă voi fi recunoscut de familia mea. Dacă aceia pe care-i iubesc mă vor cunoaşte încă.

Mă gândesc adesea la vechii mei prieteni. Chiar şi de când mă aflu în libertate, am bătut acelaşi drum de multe ori, până când amintirea s-a uzat şi trăsăturile prietenilor mei, asemenea pietrelor de sub cascadă, s-au netezit, devenind neclare. Uneori, în vis, zăresc fugar un chip familiar, ca şi cum s-ar întoarce spre mine, dar într-o clipă dispare şi când mă trezesc nu mi-l pot readuce în minte, oricât încerc.

Închisoarea

Am ajuns să mă obişnuiesc cu închisoarea – poate prea mult –, cu regulile şi sistemele ei. A devenit singura viaţă pe care o cunoşteam. Chiar şi acum, e greu de zdruncinat. Lenea pe care o vede Alifa la mine nu e doar oboseală, ci şi obicei, unul adânc înrădăcinat. Mi se pare greu să mă urnesc să fac ceva şi mă nelinişteşte gândul la o schimbare. Vreau ca lucrurile să rămână aşa cum sunt, fără vreo răsturnare de situaţie. Tremur din tot corpul şi îmi bate inima tare când mă gândesc la plecarea de aici. Există prea multe lucruri necunoscute, prea multe lucruri pe care nu le pot controla.

Ţi-am spus, cred, că am avut prieteni în închisoare. Oameni de care-mi plăcea, cu care stăteam de vorbă în zilele nesfârşite. Mă întreb dacă o să-i revăd. Uneori, erau şi alţi copii acolo şi cel mai bun prieten al meu din celulă, în lunile cât a stat acolo, a fost un băiat pe nume Karim. A ajuns noaptea şi am fost trezit din somn de două ori, mai întâi când a fost adus înăuntru şi pus în lanţuri lângă mine, iar apoi când mi-a dat un ghiont în coaste.

— Hei, mi-a şoptit el, dacă tot vom petrece timpul împreună atât de aproape, atunci ar trebui să ne cunoaştem, nu? Ai multe de recuperat.

Eram cu mulţi ani mai mare decât el când a fost adus la închisoare, dar părea să fi trăit o sută de vieţi. Nu cred tot ce mi-a spus, căci avea talent la poveşti, ale căror detalii se schimbau cu fiecare istorisire. Pretindea că fusese prin toată ţara, de la Peshawar la Karachi, şi chiar că trecuse graniţa în India odată, din greşeală, după ce adormise pe acoperişul unui tren, şi că ar fi călătorit prin jumătate de ţară până să reuşească să ajungă înapoi. Zicea că într-o dimineaţă s-a trezit şi a văzut palatul Taj Mahal, strălucind alb în soare, deşi afirma că habar n-avea în ce oraş se afla acesta.

— Nu ştiam să citesc plăcuţele din gări, a spus el.

Totuşi, unele dintre poveştile lui Karim păreau mai autentice decât altele şi treptat am pus cap la cap adevărurile despre viaţa lui. Era orfan, venit dintr-o tabără de refugiaţi; părinţii lui fuseseră afgani. În Peshawar, fusese căutător prin gropile de gunoi, adunând resturi de hârtie şi plastic, bunuri care puteau fi vândute pe câteva rupii celor care se ocupau de reciclare. În cele din urmă, învăţase un pic să citească şi să scrie, căci mersese la o şcoală de la oraş, administrată de o biserică engleză. Însă nu îşi lua educaţia în serios: „Toate orele alea? Ce pierdere de timp! Se făceau bani mai buni la groapa de gunoi. Puteam să câştig şi trei sute de rupii pe zi acolo“.

Fusese arestat pentru furt din buzunare – pentru că aparţinea unei bande de hoţi de pe străzile din Peshawar.

— Aşadar eşti hoţ? Va trebui să mă păzesc de tine.

Mi-a aruncat o privire scârbită şi a spus:

— Nu-s aici fiindcă am furat ceva.

— Atunci de ce?

— Ah, mă aflu aici doar pentru că nu le-am dat poliţailor partea lor. Erau foarte lacomi, omule.

În zilele cele mai calde, în timp ce eu visam la cascade, el vorbea fără oprire despre mâncare, până când vreunul dintre deţinuţi, apucându-l o foame dureroasă, ţipa la el, implorându-l să tacă din gură.

— Mi-e dor de-o îngheţată, zicea el. E un magazin lângă Qissa Khawani[1]. Nu-ţi poţi închipui cum e. Mă ia durerea de stomac doar când mă gândesc.

— Am mâncat îngheţată. La piaţa din oraş era uneori un cărucior cu îngheţată.

— Nu, nu, am văzut eu ce se vinde la ţară. Nu-i îngheţată adevărată. La magazinul ăla au cu foarte multe arome. Ciocolată, mango, lămâie. Mai că-i simt gustul pe limbă.

Uneori, se lingea pe degete, dar eu nu râdeam de el din cauza asta. Karim făcea ca îngheţata aia să pară cel mai delicios lucru de pe pământ.

Cu toate acestea, nu îngheţata era marea sa pasiune, ci filmele. Nu-i venea să creadă că eu nu văzusem nici măcar unul.

— Dar sunt atât de multe pe care e musai să le vezi!

Se lansa în liste cu titluri de filme, de nu le puteam ţine şirul, darămite să le ţin minte. Nu sunt convins că trebuie neapărat să le văd, deoarece adesea îmi relata toată intriga, poveşti despre eroi şi acoliţii lor de încredere, care îi învingeau pe cei răi şi îşi salvau iubitele. Nu ştiu cum le ţinea minte pe toate. Poveştile erau uneori atât de ciudate, că mă întrebam dacă nu le născoceşte pe loc. Îmi spunea numele actorilor, îmi zicea pentru ce filme erau celebri, le imita vocea. Îmi spunea că unul era un cântăreţ mai bun, în timp ce un altul era un dansator mai bun.

— Şi tu pe care-l preferi?

— Îmi plac amândoi. Dar…, şi sărea la numele unei alte actriţe, …ei, acum mai stăm de vorbă. Am văzut-o pe stradă într-o zi – zău că nu te mint deloc – şi m-am dus să-i spun că sunt un fan de-al ei şi că ar fi o onoare să-i fiu ghid.

— Şi a acceptat?

— Bineînţeles că a acceptat! Mi-am petrecut toată ziua cu ea.

I-am mărturisit, încă o dată, că nu o ştiam pe actriţa aceea.

— Vai, nici măcar nu ai auzit de ea? a exclamat el. Ce ţărănoi! Trebuie să fii singura persoană din Pakistan care n-a auzit de ea. Îmi irosesc poveştile cu tine!

Cu toate astea, mi le spunea oricum. E adevărat că nu-i cunoşteam pe cei despre care vorbea, dar îi plăcea să aibă un public, iar în celula aia eram cel mai bun public pe care-l putea găsi, cel care se plictisea cel mai încet de poveştile sale improbabile şi de pălăvrăgeala lui permanentă.

Închisoarea nu-l afecta deloc. Poate că trecuse prin situaţii mai rele. Poate că unii oameni sunt pur şi

simplu mai rezistenţi la lume decât mine. Spiritul lui era neîmpuţinat, la fel de puternic în ziua în care a părăsit închisoarea ca în ziua în care sosise.

Când a plecat, mi-a făcut cu mâna şi i-a salutat pe ceilalţi.

— Ne mai vedem, şefule, am şters-o de-aici.

Şi a dispărut din viaţa mea la fel de repede precum a apărut.

Odată, am visat că mă aflam într-un oraş şi că mergeam pe o stradă împreună cu tine, liberi în soarele aproape de amurg. Păream să cunoaştem locurile, să ne simţim în largul nostru acolo. Peste tot era linişte şi calm. Eu am auzit vocea lui Karim strigându-mă şi ne-am oprit, întorcându-ne să-l aşteptăm. V-am făcut cunoştinţă şi el s-a apucat să-ţi istorisească poveşti din închisoare, poveşti inventate de el, iar tu păreai nedumerită, neştiind dacă să-l crezi sau nu. Visul a fost foarte limpede. Îmi amintesc întocmai fericirea pe care am simţit-o. Chiar şi acum îi simt căldura, de parcă a fost ceva ce am trăit aievea. Poate că într-o zi voi alege să cred că visul acela a fost adevărat, astfel încât va deveni o amintire şi voi uita că a fost doar un vis.

*

În anii din urmă, închisoarea s-a schimbat. După ce au bombardat America şi a venit războiul, revărsându-se peste munţii din Afganistan. Mă întreb cât de departe se va întinde. Aici a existat dintotdeauna violenţă, dar, ascultându-l pe Abbas, mi-e limpede că situaţia s-a agravat. Nu am înţeles-o pe deplin atunci, însă dovada se afla acolo, în faţa mea. Închisoarea s-a aglomerat mai mult ca oricând. Era ticsită cu bărbaţi dintr-o groază de popoare. Veneau din Arabia Saudită, din Yemen. Unii dintre ei erau buimăciţi, pierduţi, la mare depărtare de casa lor. Au fost luni când în fiecare zi soseau alţi oameni, deşi mulţi dintre ei nu rămâneau multă vreme.

Unii erau vânduţi americanilor pe post de terorişti ori rebeli. Nu sunt sigur dacă vreunii dintre ei chiar erau. Poate că unii erau soldaţi, dar mulţi dintre aceştia luptau doar pentru că li se dădea hrană. Printre cei luaţi se aflau şi oameni nevinovaţi – sau, cel puţin, vinovaţi de alte crime decât lupta împotriva americanilor. Americanii ofereau recompense băneşti pentru ei şi părea să nu le pese cine erau acei oameni.

Cândva, asta mi s-ar fi părut de neînţeles, dar poate că nu e chiar atât de greu de priceput. Oamenii îşi vindeau compatrioţii din lăcomie sau fiindcă era o metodă convenabilă de a scăpa de adversarii politici sau de cei pe care doreau să se răzbune. Îi vindeau pentru că se ivise ocazia şi, de asemenea, poate pentru că însemna că-i puteau păcăli pe americani, le puteau lua banii, de parcă asta le conferea o oarecare putere asupra celor care exercitau atâta influenţă într-o ţară care nu era a lor.

Într-o zi, am văzut un american în închisoare sau cred că am văzut. E posibil să-mi fi imaginat, să-mi fi închipuit bărbatul ăla în vise, din poveştile care circulau printre deţinuţi. Însă am amintirea unui alb care stătea în picioare în uşa deschisă, îmbrăcat în haine kaki şi purtând ochelari de soare în ciuda

penumbrei din celulă. Lângă el se afla un pakistanez în costum şi cei doi stăteau de vorbă în timp ce ne priveau. Americanul citea nume de pe o listă, un scurt pomelnic, iar pakistanezul clătina din cap la auzul fiecăruia.

Mi-a trecut prin minte că s-ar fi putut să mă număr printre cei vânduţi. Nu ar fi fost greu să inventeze o poveste: că fusesem prins trecând graniţa; că eram afgan, taliban, rebel. Nu mai eram prea mic pentru ca aşa ceva să fie plauzibil. Ce mai conta dacă negam? Mă pot gândi doar că am fost cruţat deoarece eram prea slăbit. Pielea mea plină de cicatrice şi subţirimea membrelor vădeau că eram încarcerat de mulţi ani. Încă mă minunez cât de subţiri îmi sunt picioarele; e un miracol că mă susţin. Nu, nici măcar americanii nu ar fi crezut că luptasem, aşa că trebuie să fi fost lipsit de valoare pentru temnicerii mei.

Fusesem băgat la închisoare nu pentru a fi pedepsit, ci pentru a fi uitat. Nu existase nici un proces, nici o judecată, şi poate că nu există nici un dosar, nici o dovadă scrisă. La zece ani după ce am intrat la închisoare, până şi gardienii erau alţii şi nu mai cunoşteam pe nimeni de pe vremea când sosisem acolo.

1. Bazar din Peshawar.

Abbas

Când mă trezesc în după-amiaza asta, în casă e linişte. Eram frânt de oboseală, ca întotdeauna după plimbarea de dimineaţă, şi am dormit în orele când canicula era în toi. Mi-e sete când mă trezesc şi când mă ridic în picioare mă ia cu ameţeală. Mă duc să-mi iau apă din urciorul din bucătărie. Tot nici un sunet. E târziu; am dormit mai mult decât voiam şi sunt sigur că Alifa s-a întors de la şcoală.

Uşa de la birou e deschisă – Abbas o ţine închisă când lucrează – şi dinăuntru nu se aude nici un zgomot. Bat uşurel în uşă şi, neauzind nici un răspuns, arunc o privire rapidă înăuntru, în căutarea lui Abbas. Uneori e cufundat într-o carte sau un ziar şi nu aude ciocănitul. Însă nu e acolo. Înainte să mă întorc să plec, remarc un spaţiu gol de pe perete, între două rafturi de cărţi, unde de obicei atârnă un tablou. E o lucrare mică, în ramă de lemn, acoperită cu o bucată de sticlă. O miniatură, aşa o numeşte Abbas. Nu ştiu nimic despre astfel de lucruri, dar mi se pare foarte frumoasă şi am mai admirat-o până acum. Reprezintă o femeie în picioare, cu o mână întinsă în sus într-un desiş cu fructe. Cu cealaltă mână, femeia a aruncat ceva pe pământ – nu văd ce anume, poate o piatră, o sămânţă sau un sâmbure. Voalul ei e de un roşu luminos, cu marginile tivite cu vopsea aurie. Ochiul ei, văzut dintr-o parte, e verde. Culorile şi detaliul sunt minunate. Fiecare frunză a desişului are propria sa culoare şi formă.

Îi găsesc în grădină. Stau la masa de pe terasă, cu miniatura aşezată în faţa lor. Au hârtie şi un set de acuarele şi Alifa încearcă să copieze tabloul.

— Ei, aici erai.

— Da, cu artista. Vrei să pictezi? mă întreabă Abbas.

Sunt tentat, deşi mă simt prea bătrân pentru astfel de lucruri. Abbas mă tratează uneori ca pe un copil. Poate că nu e absurd. Cândva, Alifa ar fi protestat, dar acum obiecţiile ei sunt doar de formă. Îşi dă ochii peste cap în timp ce face asta, dar împinge o bucată de hârtie spre mine.

— Presupun că poate şi el să încerce.

Mi-e greu să-mi înăbuş un zâmbet. Sunt succese mici, dar îmi aduc o fericire imensă. Au meritat aşteptarea.

— Îţi mulţumesc. Însă doar am să mă uit, dacă-mi este permis.

E limpede că liniile desenului ei sunt imperfecte, că imaginea femeii e mai stângace, uşor înclinată. Însă Alifa are ochi buni. Mici detalii din lucrarea originală apar pe hârtia ei, fără ca tatăl ei să o îndrume deloc.

— Mai încet, Alifa. Nu e nevoie să te grozăveşti în faţa oaspetelui nostru. Uită-te cum e întoarsă mâna

ei, aşa. La fel e şi a ta?

Alifa studiază miniatura şi face gestul respectiv cu propria-i mână, după care îşi corectează pictura.

— Ei, ai văzut. Excelent.

Copila îmi aruncă o privire fugară, în parte mândrie, în parte îmi dă de înţeles că nu aş putea să mă descurc nici pe departe la fel de bine. Nu am nici o îndoială că aşa e şi înclin capul pentru a-i recunoaşte măiestria, dar ea s-a întors deja la pictura ei. Are o putere de concentrare foarte mare, în vreme ce propria-mi minte tinde să hoinărească. Chiar dacă am avut cândva o asemenea disciplină, a dispărut de mult.

E o mare plăcere să-i vezi pe tată şi pe fiică împreună. Îmi va fi groaznic de dor de ei când voi pleca. Pe când stau şi mă uit la ei, mă gândesc la surorile mele, care poate că stau cu tatăl meu la o masă, departe. Deşi, desigur, surorile mele au crescut şi e un vis zadarnic, cu ochii deschişi.

Îmi iau caietul şi mă aşez un pic mai departe de ei, ca să scriu o vreme, iar apoi îl las deoparte şi merg să fac pâine în cuptorul de argilă. Sunt nişte lucruri atât de banale, care nu necesită cine ştie ce efort, dar noutatea, raritatea lor pentru mine nu a dispărut încă. Sper că vei înţelege de ce îţi povestesc în amănunt lucruri atât de minore şi că poţi simţi ceva din plăcerea pe care o găsesc în ele.

Închisoarea

Nu mi s-a spus de ce am fost eliberat. A fost un miracol, presupun, deşi m-a lăsat indiferent. Într-o zi, un gardian mi-a rostit numele şi a venit să mă scoată din lanţuri, iar eu m-am dus ascultător cu el. Nu ştiam dacă urma să fiu mutat în altă celulă sau dacă eram dus să fiu bătut. M-a condus afară pe coridoarele pardosite cu gresie, descuind porţile pe măsură ce treceam, şi m-a împins afară pe o uşă. Am mers prin curte şi eu mi-am întins instinctiv gâtul, căutând rândunici pe cer. M-am împiedicat când am făcut asta şi gardianul a bombănit supărat, târându-mă mai departe, până la intrarea închisorii, unde porţile s-au deschis pentru a ne lăsa să trecem. M-a lăsat acolo, la marginea drumului. Nu aveam încredere în el. Era, de bună seamă, un truc ciudat de-al lui, un renghi pe care mi-l juca. Am stat acolo multă vreme, aşteptând să fiu dus înapoi înăuntru. Când mi-am simţit picioarele slăbite, m-am aşezat în ţărână. Apoi, porţile s-au deschis din nou şi gardianul s-a întors, dar numai ca să ţipe la mine, să dea cu piciorul în mine şi să mă înjure până când am plecat de acolo.

Eram dezorientat şi epuizat. Nu ştiam unde mă aflu sau ce ar trebui să fac. Ţinutul larg deschis în faţa mea era înspăimântător. Senzaţia de panică mi-a umplut pieptul şi mai că m-am întors la porţile închisorii, ca să-mi dea drumul înapoi înăuntru. Numai teama de violenţă m-a oprit. Bănuiesc că m-am îndepărtat. După aceea, nu prea-mi amintesc mare lucru.

Trebuie să fi mers multă vreme. Cred că am oprit un şofer de camion aflat în trecere ca să mă ajute, căci am o frântură de amintire în care stau într-o cabină ce vibrează nestăpânit deasupra motorului ce trage din greu. Ţin minte fumul de la motor şi cum mă zgâlţâiau drumurile denivelate; îmi amintesc că mi-am strâns braţele în jurul stomacului, apăsându-mi puternic vârfurile degetelor pe coşul pieptului, ca să nu-mi fie greaţă.

Nu ştiu cum am început s-o iau înapoi spre casă. Nu am ajuns la familia mea, care oricum nu mai era acolo, dar am ajuns aproape de fosta mea casă, m-am prăbuşit la doar câţiva kilometri de ea. Nici măcar nu sunt sigur dacă mergeam în direcţia bună atunci când am căzut în şanţ, unde m-a găsit, ceva mai târziu, Abbas, când se ducea cu prietenii la ceainărie pentru o seară de taifas la table.

Am stat în temniţă cincisprezece ani. Acum am douăzeci şi nouă de ani. Trupul meu aparţine unui bărbat mult mai în vârstă. E o relicvă pe care o cunosc mult prea intim: cicatricele astea, forma asta slută.

Atâţia ani! Mi s-a luat totul. Sănătatea şi familia. Mi-au luat persoana care aş fi putut să fiu şi mi-au dat în loc o jumătate de om, o umbră. Nici măcar acum nu sunt sigur că voi mai simţi vreodată o plăcere de durată. Capacitatea mea pentru aşa ceva a avut de suferit. Durerea s-a retras, dar lasă în urmă-i o

absenţă, o lipsă de bucurie. Dacă eşti în stare, imaginează-ţi că respiri, dar că nimic nu se clinteşte înăuntru. Da, simt uşurare că sunt liber, şi încă o mare uşurare, dar nu am nici o bucurie. Plăcerile m-au părăsit, asemenea petalelor smulse dintr-o floare sau căzute pradă gerului iernii.

Totuşi, ceva a ieşit la suprafaţă intact din anii aceia. Un al doilea miracol, poate. Încă tânjesc după tine. Încă simt iubire pentru tine. Nu ştiu cum de acest sentiment nu a fost distrus. Poate ai vrea să spun că iubirea e puternică, de-asta, însă tenebrele despre care ţi-am povestit erau şi mai puternice: puteau să şteargă universul, să alunge definitiv stelele de pe cerul nopţii. Nu credeam că iubirea ar putea să reziste în confruntarea cu o astfel de forţă şi mă minunez că a fost cruţată.

Asta mi-au făcut, iubita mea. Ţie ce ţi-au făcut? Te implor să-mi povesteşti, căci nu am avut cum să aflu.

Livada

Plimbarea mi se pare un pic mai uşoară azi. Durerea din picioare scade pe măsură ce merg şi sunt în stare să-mi lungesc pasul. Ştiu că trebuie să încerc să-mi îmbunătăţesc postura. Merg aplecat mult în faţă şi articulaţiile mele protestează, iar spatele mă doare când încerc să mă îndrept. În parte, acest lucru are cauze fizice, e consecinţa relelor tratamente şi a traiului îndelungat în spaţii înghesuite. Încă nu m-am obişnuit cu libertatea de a mă întinde. Însă e şi un obicei, corpul meu luându-şi firesc o poziţie defensivă, încovoiată, aşteptând încă să fie bătut.

Printre pomi, ascunsă vederii de unde stau eu, e casa vecinului nostru – cât de ciudat că încă mă gândesc la ei ca fiind vecinii mei –, unde pe vremuri, cu mult timp în urmă, a avut loc o nuntă. M-am gândit mereu că într-o bună zi voi merge până acolo, să văd dacă a rămas ca înainte, dar până acum nu am simţit nevoia. Am ştiut de îndată ce am ajuns la livadă că acesta e locul. Aici, unde se sfârşeşte zidul cel jos, cu spatele rezemat de copac.

Astăzi, stau şi privesc furnicile. Autostrada lor se întinde nu departe de picioarele mele, insectele revărsându-se în ambele direcţii de-a lungul ei. Mi-am adus de mâncare o mână de migdale şi le ţin în căuşul palmelor, ridicându-le spre faţă ca să le inspir mirosul slab. Îmi stârneşte foamea, deşi o foame plăcută, căci aduce cu ea o nerăbdare uşor de potolit. Le mănânc una câte una, până ajung la ultima, iar pe aceasta o sfărâm în bucăţi mai mici, pe care le pun aproape de cărăruia furnicilor. Le dibuie rapid: una dintre făpturi se abate de la traseul său până când le găseşte, iar pe urmele ei vin alte câteva, până când o panglică sinuoasă de insecte se scurge între cărare şi migdală. Prima furnică pare să facă o încercare eşuată de a clinti o bucăţică de migdală, poate cântărind-o, dar apoi, ca prin minune, o ridică şi, fără să încetinească, se întoarce la calea principală a furnicilor. Restul grămezii este atacat la fel de micul furnicar, bucăţile sunt transportate pe spinare, uneori ridicate cu o altă furnică agăţată încă de ea, astfel că furnica lucrătoare cară atât migdala, cât şi cealaltă furnică. În curând, mâncarea a dispărut şi noua panglică se încolăceşte şi se subţiază treptat, până când e absorbită înapoi pe calea principală. Doar una, două furnici rătăcite mai străbat zona în zigzag, căutând fărâme care ar fi putut să le scape suratelor lor.

Furnicile nu se împrăştie când mă ridic în picioare, deşi am grijă să nu calc pe ele. Mergeţi în sălaşurile voastre, furnicilor, să nu vă strivească, fără să vrea, Solomon şi războinici lui!

Printre crengi, se coc rodiile. Au căzut şi ultimele petale din florile lor. Am fost tentat să iau una, dar încă nu sunt perfecte, culoarea cojii nu e caldă încă, aşa că voi avea răbdare. E minunată promisiunea unui fruct proaspăt desfăcut, cu sucul curgând din bobiţele sparte, iar asta va face ca plimbarea următoare

să fie şi mai uşoară. Mi-a fost dor să gust din nou dintr-o rodie. Şi numai gândul la asta e de-ajuns să-mi lase gura apă şi să-mi chiorăie stomacul. Amintirea acelui gust nu e cu nimic mai prejos decât amintirea copilăriei mele. Ori de câte ori eu sau surorile mele ne stricam la stomac, ni se dădea o cană de suc, dimineaţa şi seara, cât timp eram bolnavi, ca să ni se liniştească burta. Ni se dădeau rodii ca să ni se aline tăieturile şi juliturile, pentru a ne potoli tusea şi a ne scădea febra.

Ce lucru extraordinar e memoria. Zilele acelea nesfârşite din închisoare, cu rutina lor goală încă impregnată în cutele pielii mele, se estompează. Devin deja ca o poveste care mi-a fost spusă cândva şi apoi reamintită, ca şi cum s-ar afla la oarecare distanţă. Sunt umbrite de îndoială, iar din suferinţa de care eram atât de sigur mi-e greu acum să spun ce a fost adevărat şi ce a fost coşmar.

Totuşi, când stau aşezat aici, dacă închid ochii şi-mi întind braţele printre crengile joase ale pomului, într-o clipită sunt din nou copil, mergând călare pe umerii tatălui meu, minunându-mă de lumea aflată sus între crengi, de lumina strălucitoare a soarelui filtrată printre ele.

Mi-e teamă

Saba, mi-e teamă că m-ai uitat de mult. Nu, mai mult de atât. M-am gândit la asta aşa de mult şi nu-mi voi ascunde gândurile faţă de tine. Mă tem că, dacă îţi aminteşti de mine, chiar şi cu drag, atunci forţa sentimentului meu te va tulbura. Că, atunci când ne vom întâlni, te va întrista să vezi că am rămas un copil, în vreme ce tu te-ai eliberat de acele emoţii adolescentine şi ai devenit femeie.

Vei citi aceste rânduri şi vrei crede că sentimentul pe care îl încerc a ajuns să fie o obsesie pentru mine? Sentimentul acesta, care odinioară a fost adevărat, dar care a ajuns să existe doar în inima mea? Iubirea trebuie împărtăşită, căci altfel e doar nebunie. Oare şi eu, asemenea lui Ibrahim Jamal, cu gândurile sale de răzbunare, am permis ideilor mele să se separe de lume, astfel încât au devenit ceva mai mare şi mai puternic, încât trebuie să trăiesc mereu în ele şi niciodată iar cu adevărul? Gândul la tine a fost destul de puternic pentru a denatura lumea, pentru a-mi schimba mintea în chipuri ciudate. Mi-e teamă că, agăţându-mă de această idee, am schimbat adevărul a ceea ce am avut noi, fără putinţa de a-l restaura. Că, luându-l în beznă, i-am permis să se altereze, că a devenit ceva ce aparţine doar imaginaţiei mele.

Astea îmi sunt temerile. Şi este adevărat că eram copleşit de teamă când mă gândeam la tine, când nu ştiam unde eşti sau ce faci. Că am fost aproape bolnav de gelozie pe cei care puteau să te cunoască. Ştiam că era zadarnic, ştiam că era stupid, dar nu mă puteam abţine. Mă gândeam la tine permanent, obsesiv. A trebuit să îndur frustrarea imposibilă de a nu şti şi conştiinţa faptului că tu nu ştiai nimic de mine, că într-o clipă încetasem să mai fac parte din viaţa ta. Voiam atât de mult să ştii măcar că sunt în viaţă.

Ascultă, nu te-am ales la întâmplare. M-am agăţat de tine pentru că de tine era inima mea cel mai sigură. Cu tine nu aveam îndoieli: cu tine ştiam întotdeauna sigur.

Am spus că nu-l cunosc pe băiatul care am fost odinioară. Într-adevăr, tot ce mai rămâne din el e această dragoste pentru tine. A fost singurul lucru care a supravieţuit. Era cel mai puternic lucru pe care-l avea, de aceea m-am agăţat de el atât de ferm. Chiar condamnându-mă la o groaznică nefericire, el m-a salvat. Sau dacă nu iubirea m-a salvat, atunci amintirea iubirii, care e la fel de puternică.

Dacă-mi întreb acum inima: *te iubesc?* atunci răspunsul ţâşneşte rapid, copleşitor şi cert: *da*. O simt cu fiecare părticică din mine. Şi mă încred în inima mea, căci nu am nimic altceva. Însă adevărul e că a trecut mult timp şi chiar şi eu, acum, mă îndoiesc de sentimentele mele. E posibil să iubeşti pe cineva atâta amar de vreme, în absenţa sa, şi ca iubirea aceea să rămână neştirbită şi sinceră? Am fost despărţiţi atâta timp. În decursul anilor, în mintea mea, tu trebuie să fi devenit ceva ce nu eşti; o alcătuire care

seamănă foarte puţin cu persoana din realitate. Mă lupt să fiu sigur cine am fost *eu* cândva, înainte de toate astea. Atunci cum aş putea să te cunosc pe tine, fără să ştiu nimic despre viaţa ta?

E imposibil să rezolv singur aceste lucruri. Am crezut că nu trebuie decât să te văd şi atunci voi şti. Atunci totul, îndoiala şi confuzia, se va limpezi şi tot ce e doar iluzie va dispărea. Aşa că la asta sper. Dar mi-e şi teamă, căci nu mai am încredere că răspunsurile pe care ni le oferă viaţa sunt atât de simple – sau sigure.

Livada

Astăzi am desfăcut o rodie. Le-am urmărit atent şi cele mai timpurii sunt minunat de coapte. Ştiam că nu ar trebui să o iau, dar n-am putut să rezist. Absenţa ei va trece neobservată, iar corpul îmi era însetat după gustul ei. *Mâncaţi din fructele lor când sunt coapte*, zice Coranul. Am stat multă vreme să o aleg pe cea mai bună pe care am putut-o găsi, cu coaja tare, strălucind ca obraji tăi în lumina dimineţii. Am cules-o cu grijă, ca să nu scutur celelalte fructe din jurul ei, şi apoi am ţinut-o în mână, închizându-mi palma şi simţindu-i coaja pe piele. Pentru a vedea dacă e coaptă bine, mi-am dus-o la ureche şi am lovit-o uşurel, fiind răsplătit cu acel sunet straniu şi perfect, aproape metalic.

Mi-am înfipt degetele mari pentru a crăpa coaja şi apoi am rupt fructul în două, privind cum se desfăceau bobiţele dinăuntru de pieliţa moale şi amară care le ţinea laolaltă. Îmi tremurau mâinile când mi-am dus fructul la gură. Oh, gustul sucului pe limba mea! Era atât de dulce, încât îmi tremurau buzele, însă după aceea în gură îmi rămânea acea acreală uşoară, abia simţită. A fost minunat. Am înfulecat cele două bucăţi, atent să nu îmi scape nici măcar o bobiţă. Când eram mici, mama ne spunea acest *hadith*[1]: că rodiul s-a aflat printre copacii care creşteau în grădina raiului şi că toţi rodiii sunt urmaşii acelui copac. Aşadar, în fiecare fruct e un sâmbure ce aparţine acelui copac originar şi, când mâncăm, trebuie să nu ne scape nici o bobiţă, căci s-ar putea să fie cea sfântă. Asta făceam când eram copil şi asta am făcut din nou acum, dintr-o obişnuinţă care îmi aduce încă mare plăcere.

După ce am terminat de mâncat fructul, am simţit imediat o poftă lacomă de încă unul şi m-am ridicat şi am întins mâna după altul. M-a copleşit un val brusc de indignare, sentimentul că, la urma urmei, livada a aparţinut cândva familiei mele, că nu ar fi trebuit să ne fie luată. Însă acest sentiment a trecut la fel de repede cum a apărut şi am rămas acolo, cu braţele întinse în sus, simţindu-mă ca un prostănac, şi nu am mai cules nimic, ci m-am dus acasă; plăcerea îmi dispăruse din inimă, iar dulceaţa din gură mi s-a preschimbat în amăreală.

1. Povestire despre cugetările şi practicile lui Mahomed şi ale însoţitorilor lui.

Tatăl meu

Ieri am aflat că tata a murit. Iubita mea, simt o mare durere în piept. Toţi anii aceia când am sperat să-l văd! Toţi anii aceia când n-am ştiut ce s-a ales de familia mea şi nici ei n-au ştiut nimic de mine! Oh, tatăl meu! Mi se sfâşie inima şi apoi se reîntregeşte la loc, cu o rană în miezul ei care nu se va vindeca niciodată.

Vestea a venit de la Abbas, care a continuat să se intereseze pentru mine. Mi-a dat-o cu blândeţe. Stătuse de vorbă cu un om care ştia livada şi îşi amintea de vremurile când aceasta aparţinuse familiei mele. Relatarea omului era neclară pe alocuri – nu era sigur dacă boala tatălui meu însemnase că fuseseră nevoiţi să renunţe la livadă sau dacă aceasta le fusese luată, dată unui mai-mare al tribului din zonă, în schimbul loialităţii sau al unor favoruri. Însă, indiferent care ar fi fost adevărul, tata s-a îmbolnăvit şi a murit la puţină vreme după ce au rămas fără livadă. Omul credea că familia tatei se mutase în sud, la Multan.

Şi toate astea s-au întâmplat cu zece ani în urmă. Zece ani de neştiinţă – e greu de îndurat. Mă întreb ce boală a avut şi când s-a abătut asupra lui. E mult prea uşor să-mi imaginez că pierderea livezii a fost prea de tot pentru tata şi că i-a frânt inima. Îmi revine o teamă de demult, aceea că eu am fost responsabil pentru tot, fiecare nenorocire; că nu m-am făcut doar de ruşine, ci mi-am distrus şi familia.

Vestea conţinea şi o fărâmă de speranţă. Numele de Multan – nişte veri ai mamei locuiesc acolo şi nu pare improbabil ca, trebuind să plece, ea să se fi dus la ei. Nu am adresa, dar îmi aduc aminte numele de familie şi ştiu, în sfârşit, de unde să încep. Totuşi, date fiind împrejurările, mă tem că nu voi fi primit cu bucurie şi că nu vor vrea să ştie de mine. Poate că e mai bine să mă creadă mort, să nu le mai pot aduce alte necazuri.

Azi-noapte am dormit prost şi m-au chinuit vise zbuciumate. Sunt sfâşiat de suferinţă şi ruşine. Mi-e greaţă şi îmi simt măruntaiele putrede, de parcă toate lunile de recuperare au fost în zadar.

Nu m-am simţit deloc mai bine azi şi plimbarea de dimineaţă nu mi-a făcut nici o plăcere. Sunt ostenit din cauza ei, dar tot nu pot să dorm, aşa că stau până târziu în grădină în seara asta, în timp ce temperatura aerului scade şi stelele încep să strălucească în întuneric. Tremur de frig. Răcoarea e înviorătoare după arşiţa plină de praf de pe drum de azi-dimineaţă şi încerc să-mi îngădui să mă simt curăţat de ea.

În unele nopţi de vară, pe vremea când eram copil, dormeam afară. Tata căra covoare din casă şi le punea unele peste altele pe terasa acoperişului, după care aşeza saltelele peste ele. Ne întindeam în culcuşurile ca nişte moviliţe şi ne înfăşuram în pături. După canicula de peste zi, răcoarea era o

binecuvântare şi puteam să mă adăpostesc adânc sub greutatea cuverturilor. Mama ne spunea poveşti despre stele până adormeam. Mi-aş dori să-mi amintesc toate poveştile acelea. Încă pot să găsesc cele două stele despre care ştiu că erau surori într-o poveste şi că una îl urmase pe un prinţ într-o ţară îndepărtată şi rămăsese acolo, chiar şi după ce prinţul murise, despărţită de sora ei geamănă de imensul şuvoi ceţos de stele ce se afla între ele.

Aşadar, stau afară, privind dârele strălucitoare lăsate în urma lor de stelele căzătoare, minunându-mă de vastitatea lumii. E uimitor că toate aceste stele sunt aceleaşi cu cele pe care le vedeam odinioară, imposibil de numărat, atât de dese pe cer, încât imaginea lor se amestecă, înceţoşată. Încerc să-mi reprim sentimentul de vinovăţie. Însă faptele noastre nu pot fi anulate. E o altă povară cu care va trebui să trăiesc. Mi se pare grea, în seara asta, iar frigul nu mi-o va lua din suflet.

Satul

Când eram mic, nu sesizam schimbarea. Nu ştiam că anumite moduri de viaţă pot să treacă pur şi simplu sau că popoare întregi pot fi silite să plece din casele lor, că unele sate încetează să mai existe. Timpul se întinde fără sfârşit când suntem mici şi totul este pur şi simplu aşa cum este. Părinţii şi bunicii noştri sunt mereu prezenţi şi nu par să îmbătrânească. Căminul e un lucru fix, neschimbător, la care te poţi întoarce întotdeauna, iar copiii rămân copii, plăcerile şi nevoile lor sunt simple şi statornice. Lumea este ceea ce este.

Acum, însă, schimbarea vine foarte repede. Războiul, care a înconjurat aceste văi fără a pătrunde în ele, începe să ameninţe. Graniţele sunt trecute de armate, precum şi de idei. Se ridică voci noi, ale căror cuvinte ajung până şi la mine, care stau retras între zidurile grădinii lui Abbas. Ele cer impunerea aplicării *Shariei*. Când vorbesc despre *tradiţie*, nu se referă la modul de viaţă pe care-l cunoaştem de generaţii întregi. Ghicitorii vor fi bătuţi pentru a fi alungaţi din piaţă, şcolile vor fi închise. Acele voci nu vorbesc despre noi ca şi cum am aparţine în continuare Pakistanului. Poate că ţinutul acela a fost întotdeauna o ţară îndepărtată, imaginară, care aparţinea câmpiilor, a căror întindere nu ajunge până în aceste regiuni înalte.

Săptămâna trecută, peste gardul unei şcoli de fete din valea învecinată a fost aruncată o bombă. Două copile şi o profesoară au fost ucise de schijele de metal. E greu de crezut că se întâmplă aşa ceva aici, în locurile copilăriei mele. Cei care au făcut asta îmi sunt străini; au citit o altă carte, nu cea pe care am studiat-o eu, cu mulţi ani în urmă. Însă cred că îi înţeleg. Am văzut cum se revarsă mânia când e împiedicată să lovească în ceea ce o ţine încătuşată. Trebuie să se abată undeva, aşa că se abate asupra celor care nu se pot apăra. Astfel de oameni acţionează pentru a se simţi puternici, pentru a-şi afirma lumea asupra noastră. Ei cred că trebuie să triumfe sau altfel totul e pierdut. Şi nu se tem să distrugă, căci nu înţeleg ce anume distrug.

— Asta pentru că ei înşişi nu au primit o educaţie, spun eu. Le e teamă de ceea ce ar putea să înveţe oamenii.

— Învăţătura face dintr-un om bun unul şi mai bun, dar dintr-un om rău unul şi mai rău, recită Abbass, oftând. Se uită la mine şi îmi explică: E un proverb. Deopotrivă trist şi adevărat.

De atunci, şcoala Alifei e închisă, cu toate că Abbas îşi pune speranţele că se va redeschide. E plecat adesea de acasă, ca să stea de vorbă cu prietenii săi şi cu mai-marii satului, îndemnând la calm, la raţiune.

Totuşi, nu e mulţumit că eu continui să-mi fac plimbările matinale.

— Ce să aibă cu mine astfel de oameni? îl întreb. Nu am bani, nu au ce să-mi ia.

— Sunt în căutare de recruţi.

— Dar eu nu doresc să mă alătur lor.

Se uită la mine să vadă dacă vorbesc serios. Uneori, uită că ştiu puţine despre lume.

— Nu cred că o asemenea poziţie le-ar fi pe plac, îmi zice el.

M-a convins să fiu grijuliu, cel puţin. În drumul meu, mă opresc din când în când ca să privesc înainte şi înapoi, atent la vreo mişcare. Nu am întâlnit pe nimeni, doar din când în când câte un cioban care colindă cu caprele pe culmi sau vreun camion singuratic în trecere, vopsit în culori vesele şi împodobit ca pentru nuntă. Într-o dimineaţă, a venit spre mine un bărbat pe motocicletă, un vehicul simplu, foarte vechi, un pic mai mult decât o bicicletă cu un mic motor ataşat. În spatele lui erau puse într-un teanc instabil trei cutii mari, legate cu o sfoară. M-am dat la marginea drumului, dar el nici măcar nu s-a uitat la mine, ţinându-şi ochii aţintiţi pe drumul denivelat în timp ce motocicleta înainta încet, ducându-l doar un pic mai repede decât ar fi mers pe jos. Nu ştiu de unde venea sau încotro se ducea. Aşa că, deocamdată, plimbările mele continuă. Dacă drumurile vor deveni nesigure pentru mine, atunci ele vor fi mult mai nesigure pentru tine şi oricum scopul acestor călătorii ale mele va dispărea.

În livadă, rodiile atârnă coapte în pomi, coaja lor roşie închizându-se la culoare cu fiecare zi, căpătând nuanţe de purpuriu şi roşu-violaceu. Până acum ar fi trebuit culese. În fiecare dimineaţă, ajung aici aşteptându-mă să văd crengile golite de fructe, dar ele sunt încă pline. E limpede că proprietarul îşi neglijează recolta. Poate că pur şi simplu nu ştie ce face sau poate că nu are nevoie de venitul pe care i l-ar aduce fructele şi livada a fost într-adevăr doar un dar pe care nu-l voia, plata pentru un serviciu pe care l-a făcut familiei mele sau o dovadă de loialitate. M-ar amărî cumplit să ştiu asta, să văd pământul care a fost îngrijit cu dragoste atâţia ani căzut pradă lăcomiei şi risipei. Fructele vor începe să se crape dacă vor mai fi lăsate mult. În curând, la atingerea ploii pe coaja întinsă, se vor umfla şi vor plesni. O furtună ar distruge recolta.

Grădina

Astăzi, stau cu Alifa în timp ce citeşte din cărţile ei. Îi e dor de şcoală şi postim amândoi, ceea ce nu îi înseninează prea mult dispoziţia după-amiaza. Însă a decis să-şi epuizeze energiile cărturăreşti neîmplinite concentrându-şi asupra mea, aşa că am ajuns să petrecem mai mult timp cu scrisul şi cititul meu decât cu al său. Alifa este o profesoară mult mai severă decât tatăl ei. Abbas îmi permite, cu blândeţe, să fac greşeli şi, dacă nu le sesizez singur la un moment dat, îmi atrage delicat atenţia asupra lor. Însă fiica lui îmi urmăreşte pixul cu mare atenţie şi se repede de cum s-a produs inevitabila greşeală, luându-mi pixul din mână şi corectând-o, arătând apoi cu degetul, exasperată, spre noua versiune de pe pagină.

— Ah, da, îi zic eu. Ai dreptate. Ce nătâng sunt.

Ea înclină scurt din cap, cu satisfacţie, şi continuăm până la următoarea mea greşeală.

Energia ei pentru acest tip de muncă este mai mare decât a mea, iar atenţia mea se abate aiurea cu mult înainte ca a ei să înceapă să scadă. Se străduieşte cu mine o vreme, până când, hotărând poate că sunt incorigibil, se trage spre spate, îndepărtându-se de carte.

— Nu vei deveni mai bun dacă nu încerci.

O aprob din cap, simulând o melancolie pe care nu o simt, şi îi spun:

— E mare păcat, pentru că eşti o profesoară bună.

Încreţeşte un pic din nas, căzută pe gânduri câteva clipe, ca pentru a decide dacă o tachinez sau nu.

— Şi eu cred la fel, zice ea şi pare atât de sigură, atât de serioasă, încât nu mă pot abţine să râd.

Tresare când mă aude – mă îndoiesc că m-a auzit râzând măcar o dată în lunile de când sunt aici – şi apoi îşi ia o expresie jignită, iar eu trebuie să o liniştesc rapid.

Adevărul e că îi sunt foarte recunoscător pentru ajutor. Aveam foarte multe să-ţi spun şi m-am întrebat multă vreme cum aş putea s-o fac. Într-o discuţie faţă în faţă, ar părea spuse în grabă. Ar fi atâtea de povestit şi nu aş avea cum să încep. Aşa, n-a fost nevoie să-ţi spun totul deodată, ci fiecare lucru pe rând, drămuit pe bucăţele, cum ai mânca un fruct. Şi dacă vei ajunge într-adevăr să citeşti aceste rânduri, atunci poţi să fii sigură că pasajele au fost din cale-afară de şlefuite, toate greşelile eliminate, datorită atenţiei riguroase a unei copile – o scriitoare mult mai bună decât voi fi eu vreodată.

Livada

Bună dimineaţa, pomilor; bună dimineaţa, zidule. Bună, prietenele mele furnici. Nu ştiu câte zile voi mai putea să vin să mă întâlnesc cu voi aici.

În sfârşit, se culeg fructele, deşi oamenii care se îndeletnicesc cu asta o fac neglijent. Sunt rodii zdrobite pe jos. Erau atât de coapte, că s-ar putea să se fi crăpat de cum au fost atinse şi să fi fost aruncate ca fiind lipsite de valoare. Pentru cele care nu au fost aruncate oricum e prea târziu. Dacă e culeasă mai de timpuriu, poama poate fi ţinută la păstrare multe luni, dulceaţa sa fiind la adăpost sub coaja groasă. Dar acestea au fost lăsate prea mult, iar acum fructele vor continua să se coacă şi după ce vor fi luate din pomi, aşa că mare parte vor fi stricate la vremea când vor ajunge pe tarabele din piaţă. Poate că proprietarii ştiu asta, poate că nu ştiu. Poate că nu le pasă.

Mă întreb dacă şi eu am venit prea târziu. Dacă ai venit aici cândva înaintea mea şi ţi-ai satisfăcut curiozitatea. Dacă ai venit cu mulţi ani în urmă şi te-ai învoit să-ţi scoţi trecutul din minte şi nu vei mai veni niciodată din nou. E posibil, dar eu tot am venit. Întotdeauna am sperat.

Uneori gândesc că aş îndura iar toţi anii aceia, numai de-ai veni.

Va trebui să plec curând. Abbas crede că a sosit vremea. Nu sunt sigur că-mi va cere vreodată să plec, dar îmi spune pe şleau că se teme pentru siguranţa mea. S-a oferit, pe ocolite, să-mi cumpere un bilet de autobuz până la Multan şi a lăsat să se înţeleagă că, de va fi nevoie să merg mai departe de atât, va putea să mă ajute din nou, căci are prieteni care îmi vor face rost de acte.

Ştiu că are dreptate. Deşi nu am abuzat de ospitalitatea prietenului meu – chiar dacă, de bună seamă, trebuie s-o fi pus la încercare – am stat aici mult mai mult decât mă aşteptam şi decât eram îndreptăţit. În primul rând, nu mai sunt prea bolnav pentru a-mi vedea de viaţă. Plimbarea mi s-a părut mai uşoară azi-dimineaţă; trupul m-a durut mai puţin şi aerul mi-a pătruns mai lesne în plămâni. Nu sunt teafăr – nici nu cred că voi mai fi vreodată –, dar sunt bine. Mai bine decât credeam că ar fi posibil.

Am fost egoist în aceste ultime luni. Însă a fost atât de plăcut să rămân! M-am bucurat aici de confortul şi compania care mi-au lipsit atâta vreme şi am tras de timp cât am putut. Pur şi simplu îmi este frică de viitor, de nesiguranţă. La închisoare, zilele îmi erau hotărâte de alţii. Nu sunt obişnuit să am de ales; alegerile par să se răsfire din ce în ce mai larg, ca o sumedenie de cărări care se suprapun şi dau spre câmpii de teamă. Ce bine ar fi să rămân aici, să-mi petrec dimineţile în livadă şi zilele în grădină.

Cu toate astea, în adâncul sufletului ştiu că nu pot. Trebuie s-o iau spre sud, departe de munţi. Trebuie să-mi găsesc familia şi va trebui să-mi găsesc de lucru. Pentru a-mi face curaj, îmi închipui Multanul,

invocând o imagine cu oraşul aşteptându-mă, ca şi cum ar fi cel despre care obişnuia Karim să vorbească, un oraş plin de minunăţii şi de viaţă, cu cinematografe şi tarabagii ce vând îngheţată la marginea drumului. Îmi imaginez vedete din filme mergând pe trotuare, un hoţ de buzunare vesel care dansează în urma lor.

Însă nu pot să plec deocamdată. Nu încă. Cine ştie unde voi fi la anul – dacă voi putea să revin? Număr zilele care-mi rămân la livadă, una câte una. *Insha'Allah*, voi veni mâine şi apoi voi veni şi poimâine. După aceea, nu ştiu. Orice e posibil.

Grădina

Ieri au venit ploile, după-amiază. Toată dimineaţa, aerul a fost greu, iar vântul bătea dinspre sud, potolit şi foarte cald. Cerul era un singur nor, fără nici o culoare, aproape invizibil până când a început să se înnegrească. După ce m-am întors de la livadă, am stat la poartă cu Alifa, să privim fulgerele din depărtare şi să ascultăm tunetul, care la început s-a auzit încet, dar apoi a crescut în intensitate pe măsură ce se rostogolea în susul văii, iar în cele din urmă a ajuns să se audă în aerul de deasupra noastră, precum pocnetul unui bici enorm. Am tresărit amândoi din cauza zgomotului, iar Alifa a scos un ţipăt înăbuşit, de teamă, înainte de a se retrage înăuntru. Era un zgomot cumplit, care părea să umple cu totul întinderile uriaşe ale cerului. Valea s-a întunecat sub nori şi, deşi priveliştea era minunată, m-am simţit foarte mic şi neputincios în lume. În scurt timp, am urmat-o pe Alifa în casă.

Azi-dimineaţă am încercat să ajung din nou la livadă, dar ploaia torenţială s-a abătut din belşug asupra muntelui şi o viitură a măturat drumul. Am stat la marginea alunecării de teren, gândindu-mă să încerc să trec pe undeva, dar băltoaca era plină de noroi gros, care curgea încă, încet, peste marginea drumului. Nu am avut încredere că m-am întremat destul încât să trec fără să mă împotmolesc, aşa că am făcut cale-ntoarsă şi am venit să stau în grădină.

Furtuna trebuie să fi distrus ultimele fructe din livadă. Acum e iarnă; sezonul lor s-a încheiat. Dacă avem noroc, s-ar putea să ne mai bucurăm de câteva zile frumoase după ce se termină furtuna, dar nimic nu e sigur.

Abbas a lucrat dimineaţă în birou şi a venit să stea cu mine în timp ce terminam de pregătit prânzul. Am încercat din nou, ca în urmă cu multe luni, să-i arăt recunoştinţa.

— Vreau să-ţi mulţumesc pentru ospitalitate. Nu voi uita niciodată.

A zâmbit şi şi-a lăsat capul într-o parte în semn de apreciere. Ne-am strâns mâna.

— Alifa îţi va duce dorul, a zis el. Nu că ar recunoaşte.

— Va găsi alţi elevi slabi pe care să-i muştruluiască. Şi, fără nici o îndoială, vor fi mai atenţi decât mine.

A dat din cap, amuzat, deşi zâmbetul i-a pierit repede şi chipul i s-a înnegurat.

— N-o să-i fie uşor, a spus el.

— Dar veţi rămâne aici?

— Dacă aşa vrea Allah.

Încerc să-i înţeleg generozitatea. M-am închipuit pe mine în locul lui, având o casă şi adăpostind un

bărbat bolnav pe care l-am găsit pe stradă. Oferindu-i un pat, haine şi mâncare, plătindu-i medicamentele. Şi nu reuşesc deloc. Mă ruşinez, dar adevărul e că nu mă pot imagina purtându-mă cum s-a purtat el. Poate că de vină e instinctul de conservare, deprins la închisoare, sau poate că e doar un egoism copilăresc, de care nu am avut încă ocazia să mă dezbar. Oricum ar fi, trebuie să încerc să fiu ca omul ăsta, pe cât sunt în stare. Trebuie să-l studiez aşa cum i-am studiat cărţile şi trebuie să învăţ lecţiile.

După ce am mâncat, l-am ajutat pe Abbas să facă ordine în grădină, măturând aleile în timp ce el curăţa răzoarele cu flori. Apoi, am stat un pic să scriu acolo, până când a venit iar ploaia şi m-a alungat în casă. Furtuna din seara asta nu e la fel de violentă ca aceea de ieri, dar picăturile sunt mari şi grele în aer şi se lovesc tare de pământ când cad.

Mâine, atunci, dacă vremea se va domoli şi dacă drumul va fi practicabil. Ultima zi.

Livada

Saba, iubita mea, iartă-mă dacă te plictiseşti de această istorisire. Mi-a mai rămas o singură parte din ea de povestit. O parte care nu e despre mine, ci despre o prietenă pe care am cunoscut-o cândva. Am cunoscut-o pentru foarte puţin timp, cu mulţi ani în urmă. Poate că vei obiecta că am fost plecat prea multă vreme, că nu aş putea să ştiu nimic despre ea acum. Ei bine, e adevărat, nu ştiu mai nimic. E o străină, nu mai e fata care era odinioară şi a trăit o viaţă ce a purtat-o departe de mine. Nu ştiu nici ce greutăţi a întâmpinat, nici cum au schimbat-o, nu ştiu nimic despre evenimentele din viaţa ei.

Orice e posibil. Dacă ruşinea a ceea ce se spune că i s-ar fi întâmplat acum multă vreme nu a distrus-o, atunci poate că trăieşte departe de aici, s-ar putea să se fi măritat şi să aibă copii care au ochii la fel de luminoşi şi sunt la fel de ageri precum mama lor. Poate îşi iubeşte soţul, poate că e fericită. Am sperat numai la fericirea ei. Nu trebuie să-ţi imaginezi că aş dori să i-o răpesc. Ştiu că nu se poate să se fi agăţat de gândul la mine aşa cum m-am agăţat eu de gândul la ea.

Dar cred că încă îşi mai aduce aminte de locul ăsta, că se gândeşte la el mai des decât îi place să recunoască. Îşi aminteşte cât de frumoşi sunt pomii dis-de-dimineaţă, cât de iuţi sunt păsărelele care zboară printre ei. Şi îl ţine minte, cu ceva ce aduce a tristeţe, pe băiatul pe care l-a cunoscut cândva acolo, chiar dacă nu ştie ce s-a ales de el, chiar dacă s-ar putea să-l creadă mort.

Cred, de asemenea, că sunt zile când durerea amintirii trebuie alinată înlăuntrul ei, când o copleşeşte devreme, înainte ca zorii să pătrundă în camera ei. Din când în când – poate când e sezonul rodiilor şi acestea apar la piaţă –, durerea devine atât de puternică, încât se scoală să se îmbrace şi iese din casă, aproape pe întuneric, bălmăjind, dacă trebuie, vreun pretext despre o treabă ce trebuie făcută sau despre rude pe care trebuie să le viziteze.

Dacă nu e drum lung, va merge până în oraşul în care a crescut şi până la valea de deasupra lui. În lumina trandafirie a zorilor, va urca drumul, printre munţii magnifici, în paloarea lor gălbuie. Ei o vor înconjura şi o vor ocroti; greutatea lor bine cunoscută o va însoţi, ca o alinare. În aerul de munte va simţi un parfum vag de iasomie sălbatică.

Va merge până când va ajunge în locurile pe care le cunoştea bine pe vremuri şi, când va fi ajuns la ele, se va îndrepta în sfârşit până la o livadă bătrână, unde în pomi atârnă, putrede, ultimele fructe. Restul au fost culese, deşi târziu, mult prea târziu. Pe când lumina soarelui începe să coboare de pe crestele înalte, ea îşi va croi drum până la un anumit copac, la poalele căruia a dormit cândva. Şi acolo se va opri, iar solitudinea plimbării ei matinale se va destrăma. Sub copac va sta un bărbat, exact în locul în

care plănuise ea să se aşeze.

Ea va fi rezervată faţă de el, poate că se va teme un pic, însă bărbatul nu se va ridica şi nici nu-i va face reproşuri pentru că se află acolo de una singură. Va părea să nu o observe deloc, deşi, de unde stă, are o vedere excelentă spre cărare şi trebuie să o fi zărit apropiindu-se de departe. Va sta înfăşurat în şal, cu nasul în caietul pe care l-a adus cu el, pixul mişcându-se cu repeziciune pe ultimele pagini ale acestuia.

Ea îl va privi un răstimp, până când ceva din firea sau aspectul lui o va face să decidă că nu prezintă nici un pericol – poate va băga de seamă că rândunicile nu sunt tulburate de prezenţa lui. Siguranţa de sine îi va reveni şi îl va saluta cu o înclinare din cap: *Assalaam alaykum*, intenţionând, poate, să-l întrebe despre livadă, despre familia căreia i-a aparţinut pe vremuri. Preţ de o clipă nesfârşită, el nu-i va răspunde, ca şi cum n-ar fi auzit-o. Aerul va rămâne nemişcat. Pixul va continua să alunece pe hârtie. La un moment dat, se va opri, cu siguranţa că în sfârşit a terminat povestea, iar mâinile sale se vor relaxa. Îşi va ridica faţa spre ea, iar ea va zări deasupra bărbii lui un unghi familiar al obrajilor, va sesiza culoarea ochilor lui. Brusc, într-o clipită, îl va recunoaşte, iar cuvintele pe care le pregătea îi vor zbura din minte.

Preţ de o clipă, fiecare se va întreba dacă ceea ce vede e aievea. Apoi, el te va privi în ochi şi va zâmbi. Te va saluta ca şi cum aţi fi fost despărţiţi doar o zi.

— Rândunica mea, te aşteptam, va spune el.

Mâinile lui vor înfăşura o sfoară lungă în jurul caietului, pentru a-l lega. Se va ridica în picioare şi, cu grijă, asemenea unui copil care oferă un fruct, îţi va întinde caietul.

— Poftim, ia-l, va spune el. E pentru tine. Am terminat.